

Ferit Edgü

Giden Bir Kedinin Ardından*

*SEL

YENİ
EKLERLE

GİDEN BİR KEDİNİN ARDINDAN*

(Yeni Eklerle)

Ferit Edgü'nün

Yayınevimizdeki Kitapları:

Abidin

Bir Gemide

Biçimler, Renkler, Sözcükler

Çılgılık

Devam

Do Sesi

Doğu Öyküleri

Eylül'ün Gölgesinde Bir Yazdı

Görsel Yolculuklar (*Toplu sanat yazıları*)

Hakkârî'de Bir Mevsim

İnsanlık Halleri

İşte Deniz, Maria

Kaçkınlr

Kimse

Leş (*Toplu öyküler*)

Nijinski Öyküleri

Paraboller

Selma Gürbüz İçin Üç Yazı

Şimdi Saat Kaç

Tüm Ders Notları

Van Gogh (Yüz Yıl Sonra)

Yaralı Zaman

Yazmak Eylemi

***SEL YAYINCILIK**

Piyerloti Cad. 11 / 3 Çemberlitaş - İstanbul

Tel. (0212) 516 96 85

<http://www.selyayincilik.com>

E-mail: halklailiskiler@selyayincilik.com

SATIŞ - DAĞITIM:

Çatalçeşme Sokak, No: 19, Giriş Kat

Cağaloğlu - İstanbul

E-mail: siparis@selyayincilik.com

Tel. (0212) 522 96 72 Faks: (0212) 516 97 26

***SEL YAYINCILIK: 706**

ISBN 978-975-570-725-9

GİDEN BİR KEDİNİN ARDINDAN

Ferit Edgü

© Ferit Edgü, 2015

© Sel Yayıncılık, 2015

Genel Yayın Yönetmeni: İrfan Sancı

Kapak görseli: Orhan Peker, Başka, Kağıt üzerine pastel 54,5x39 cm

Kapak tasarımı ve teknik hazırlık: Gülay Tunc

Birinci Baskı: Notos Kitap, 2012

Sel'de Birinci Baskı: Nisan 2015

Baskı ve Cilt: Yaylacık Matbaası

Fatih Sanayi Sitesi, 12/197-203

Topkapı-İstanbul, 567 80 03

Sertifika No: 11931

Ferit Edgü

Giden Bir Kedinin Ardından

(Yeni Eklerle)

Öykü

İçindekiler

I. Barok Öyküler	7
II. Öteyaka	45
III. Onları Tanıyordum	59
IV. Garip Hayvan ve İnsan Öyküleri	91
V. Urfalı Mateos'un Yazgısı	101
VI. Giden Bir Kedinin Ardından	109

I
BAROK ÖYKÜLER

Denizde

Anlatacağım o kadar çok şey var, der dururdu. Onu en son ahşap bir teknenin üzerinde gördüm. Teknenin, belli ki motoru yoktu; varsa da çalışmıyordu. Yelken diye açtığı da pis bir çarşaftan başka bir şey değildi. Sizin anlayacağız akıntılar nereye götürürse oraya gidiyordu. Kış üstüne oturmuş, dümenin yekesini sağa sola çevirerek, ayağa kalkıp görebileceği bir yer varmış gibi, ellerini gözüne siper etmiş ufka bakıyordu. Bense bir sürat motorundaydım. Hız kesip yanından geçerken, iyice yaklaşıp seslendim: Çekelim mi? Git işine der gibi eliyle bir işaret yaptı. Anlatacak çok şeyin olduğu belli dostum, diye seslendim. Ama onları yazmak gene bana düşecek. Dikkat et, sancaktan kayalara bodoslama bindirmek üzeresin. Ben yanında olmayacağıma göre umarım bir can yeleşin vardır. Bu sözler üzerine, son sürat, ardımda beyaz köpüklü dalgalar bırakarak uzaklaştım. Bir daha da dönüp ardıma bakmadım.

Anlatacak çok şeyi varmış!
Yakında belki olur.
Belki benim de.

4.12.'08

Firarî

Bu ne biçim firar, dedi babam.

Nesi varmış, dedim.

Şusu varmış ki, giderken yanında bir şey götürmüyorsun.

Gerek yok ki, dedim.

Ayrıca sanırım paran da yok.

Yeterince var, dedim

O parayla bir yere gidemezsin, üç gün sonra açlıktan ölürsün.

Çalışıp kazanırım, dedim.

Ama firar edenler hemen iş bulamazlar, dedi babam.

Yoluma çıkma, dedim. Beni caydırmaya kalkma.

Sen de, dedi babam, döndüğünde, ola ki günün birinde dönersin, kapıyı kapalı bulduğunda şaşırma.

Giden dönüp ardına bakmaz, dedim.

Firarîler de geri dönmez. Bunu cezaevi müdürlüğünden biliyor olmalısın.

Cezaevi müdürlüğü mü, dedi babam (çok şaşkın). Bu da nerden çıktı şimdi?

Bu ev cezaevi değilse neydi, dedim. Bir demir parmaklıklar eksikti.

Demek öyle, dedi babam. Demek burası bir cezaeviydi öyle mi?
Demek sizler mahkûm, ben de gardiyan, müdür, her ne boksam
oydum öyle mi?

Evet, dedim. Aynen öyle.

Güle güle çocuk. Yolun açık olsun. Dediğin gibi sakın arkana
dönüp bakma. Bir daha da bu kapıyı çalma.

Hiç öyle bir niyetim yok, dedim.

Çok güzel, dedi babam. Her şeyi çok iyi düşünmüşsün. Ama
çantandaki silâhın, benim silâhım olduğunu ve arada bir
tutukluk yaptığını da sakın ola ki unutma.

8.12.'08

Haberci Yarın Geldi

Duru'cuğumun anısına

Geleceğini biliyordum. Er geç. Ama mutlaka.
Bekliyordum. Beklemeden bekliyordum. Belli etmeden.
Kendime bile belli etmeden.
Yalnızca nerden geleceğini merak ediyordum. Dağdan mı? Denizden mi? Kuzeyden mi? Güneyden mi?
Ve nasıl geleceğini? Yayan yapıldak mı? At sırtında rahvan mı? Hızlı motosiklet mi? Helikopter mi? Halk otobüsü mü? Yoksa şehir hatları vapuru mu?
Ne zaman geleceğini de merak etmediğimi söyleyemem.
Baharda mı, yazda mı? Güzde mi, kışta mı?
Ve tabii, sabah mı, öğlen mi, ikindi mi, akşam mı, gece yarısı mı?
Bu soruları dile getirmiyordum. Kimselere söylemiyordum, ama merak ediyordum. Hem de çok.
Oysa merak etmem gerekmiyormuş: Köşeyi döner dönmez birden onu karşımda buldum.
Geleceğini, mutlaka geleceğini, ister istemez geleceğini,

kaçınılmaz olarak geleceğini bildiğim halde, bir şaşkınlık geçirdim. Hattâ korktum.

Babam, yıllar önce, delikanlılığımda beni uyarmıştı: Bir gün mutlaka gelecek. Ondan korkma. Onu bekleyerek de yaşama. Geleceğini bil, yeter.

Geleceğini biliyordum, işte, elinde küçük, kalın deri çantası karşıma çıkmış, sonra eve değin ardımsıra izlemişti.

Evde kimse yoktu. Olsaydı da ne fark ederdi ki? Çantasını açtı. Bir tüp çıkardı. Yattığım yerden izliyordum. Sonra büyükçe, daha çok veterinerlerin kullandığı türden bir şırınga aldı eline.

Tüpün ağzını kırıp şırıngayı içine daldırdı. O koyu renk sıvıyı çekti.

Hiç değilse bir müzik olsaydı, dedim.

Gülümsedi. Tabii, dedi. İyi olurdu.

Nasıl bir müzik istediğimi sormadı. Yerinden de kımıldamadı. Ama yavaş yavaş odanın boşluğunu o güne değin hiç dinlemediğim bir müzik doldurdu. Tiz perdeden, ama gene de mekânın boşluğunu hava gibi dolduran bir müzik.

Elinde şırınga, yatağıma doğru yaklaştı.

Beni bekliyordun değil mi, diye sordu.

Evet, dedim. Ama bugün değil.

Nasıl istersen, dedi. İstersen zamanı hemen yarın yapayım.

Müzik yitti. Mekânın boşluğunu elle tutarcasına
duydum.

Duydum! Ve son kez derin bir soluk alıp o boşluğu
ciğerlerime çekerken, Hiç değilse yarının olmasını
bekleseydin, diye mırıldandım.

4.4.'09

İki Dost

Hasta dostumu ziyarete gittim.

Onu artık tanıyamıyordum. Gözleri donuklaşmıştı; boş boş bakıyordu.

Beni gördüğüne sevindi mi üzüldü mü, bilemiyorum.

Bir ara, Söyler misin, dedi, sen mi benim dostumsun, ben mi senin?

Gülümseyerek, Sen benim dostumsun, dedim. Ben de senin.

Ama, dedi, burda iki dost yok ki. Burda tek bir dost var.

Hayır, dedim. Biz iki dostuz; sen ve ben, çok eski, çok çok eski iki dost.

İki dost olmaz, diye bağırdı. Hiçbir zaman iki dost olmaz. Ne de üç, ne de on üç. Her zaman bir tek dost vardır.

Yelkenleri indirdim.

Haklısın, dedim. Öyleyse o dost sensin.

Peki, sen ne oluyorsun, dedi.

Ben de senin dostun oluyorum, dedim.

Olmaz, diye bağırdı. Ya sen, ya ben, iki dost olmaz.

Düşünür gibi yaptım. Sonra,
Haklısın, dedim. Çok haklısın. Bu durumda benim
gitmem gerekiyor. Seni can yoldaşın dostunla başbaşa
bırakayım. Hoşça kal sevgili dostum benim.
Arkama bakmadan, dostumu, orda kendi kendisiyle
başbaşa bırakıp çıktım.
Ee, gün geliyor dostlardan da kurtulmak gerekiyor.

17.5.'09

İn

Sencer'e

En sonunda kendime bir in buldum. Ömrüm boyu çalışsam böylesini gerçekleştiremezdim. Rastlantı işte. Çayır bayır geze geze ve tabii biraz da merak, bu dört dörtlük inin üzerine düştüm.

Girişi kayalarla kapalı. İki kayanın arasından, ancak göğsünüzü çekerek girebiliyorsunuz içeri. Tavanda (eğer bu bir tavansa) havalandırmayı sağlayan bir delik var. Yerde de bir sıcak su kaynağı (soğuduğunda içilebilen). Börtüsü böceği yok. Dışarıda lodos, yıldız, poyraz eserken içersi sessiz ve sakin. Belli, burda yazlar serin, kışlar ılıman geçiyor.

İnimi bulur bulmaz benimsedim. Ağzımı açıp kimseye bir şey söylemedim. Yavaş yavaş taşındım buraya. Mumlar, çırallar, yağlar, birkaç kapkacak, birkaç kitap, defter, bir battaniye, iki yastık, bir ot döşek... Daha n'olsun?

Kaç ay oldu bilmiyorum, işte burada, bu inde yaşıyorum.

Ne gelenim var ne gidenim. Ne silâhların ne de postalların sesi ulaşıyor buraya. Arada bir çıkıp dünyaya bakıyorum. Ağzıma ne gelirse söylüyorum. Bağırıyorum. Kükrüyorum. Tüm yaşamım boyunca söyleyemediklerimi söylüyorum.

İşin tuhafı tüm bu söylediklerim yankılanıp geri dönüyor. Başka insanlara ulaştıktan sonra mı, yoksa ulaşmadan mı, bilmiyorum. Zaten bu beni artık ilgilendirmiyor.

İlgilendirseydi şimdi burda mı olurdum?

6.5.'09

Çadır

Aklı başında, kadim bir dostumun bir in bulup oraya yerleştğini öğrendiğimde, daha doğrusu ığılığını duyduğumda ben de hayvanlardan ve insanlardan korunacağım bir sığınak aramaya başladım.

Ne yazık ki bulamadım.

Geçende afacan torunumun resimli dergilerinden birinde gördüğüm bir Kızılderili çadırı bana esin verdi.

Ben de ormanın derinliklerinde böylesi bir çadırı kurup içine yerleşebilirim, diye düşündüm.

Çadırı kurmam güç olmadı. Eski dostlarımdan, elinden her iş gelen Sinan Bey yardım etti. Güç olan orta direği dikmekti. Üç-beş delikanlı el verince o sorun da çözüldü. Çadırcılarda diktirdiğim kırmızı brandadan, üzeri mavi, yeşil, ağaç, kuş, balık motifleriyle süslü çadır bezini bu direğe, gene delikanlıların yardımıyla giydiriverdik.

Sinan Bey çadırımı o kadar beğendi ki, Günü geldiğinde bundan bir tane de ben kendime yaptırayım, dedi.

Bu anlattıklarımın üzerinden uzun bir zaman geçmedi. Ama ben yeni hayatıma hemen alışverişim. Çadırıma girince dünyada benden başka kimse yokmuş gibi duyuyorum kendimi.

Tabii arada bir çıkıp dolaşıyorum. Ama gün geçtikçe daha az.

Dün torunum bir sepet mantar getirdi. Yakındaki koruda toplamış. Mantarlara baktım ve ona, bunların zehirli olduğunu, yersem öleceğimi söyledim.

O da bana, Ne önemi var, zaten öleceksin, dedi.

Ben ölünce ne yapacaksın, dedim, bu, anası gibi patavatsız yumurcağa.

Evi satıp bir apartmana taşınacağız, dedi.

Demek benim ölümümü bekliyorsunuz, dedim.

Ye bu mantarları, dedi. Göreceksin sana iyi gelecek.

Defol git burdan yezit, dedim. Bu mantarları da al, ananla babana götür, onlar yesinler.

Onlar mantar yemezler, dedi.

Çadırın kapısına çıktım. Çevrede bir sopa aradım kovalamak için. Başına geleceğini anlayıp hemen tabanları yağladı.

Azrail'in veledi, diye bağırdım ardından. Dölünüz kurusun.

17.5.'09

Ölüler

Ölülerle doldu evimiz. Misafirliğe gidiyor gibi, çat kapı bize geliyorlar. Biraz hoşbeşten, eski günleri andıktan sonra bir köşe bulup yerleşiyorlar. Bir şey yiyip içtikleri olmadığı için, o açıdan bir şikâyetim yok. Ama evin her köşesinde bir ölüyle karşılaşmak, kabul edersiniz ki pek hoş bir şey değil. Ayrıca bunlar ölü gibi de değil. Onların ölmüş olduklarını bilmesem garip canlılar diyeceğim. Kendi aralarında konuşup gülüşüyorlar. Hattâ kavga ediyorlar. Ama bizleri rahatsız edip etmediklerini sormak akıllarından geçmiyor. Geçen gece, yatak odasına girdiğimde gördüm ki Büyükbabam sırtüstü serilmiş karyolaya. Büyükbaba, ne arıyorsun burada, dedim. Hafifçe doğruldu. Ne o, dedi, yoksa, kendi evimden sepetleniyor muyum? Burası artık senin evin değil Büyükbaba, dedim. Sen öleli yıllar oldu. Oğlun, yani babam bile öldü. Annem de. Halam da. Herkes öldü Büyükbaba. Artık bizi rahat bırak.

Demek böyle, dedi. Şaşırmış gibiydi. Demek baban da öldü, öyle mi? Demek güzel kızım, halan da öldü öyle mi?

Evet, dedim. Hepiniz öldünüz.

Öyleyse benim burda ne işim var, dedi.

Bilmiyorum, dedim, bir süredir bu eve ölümler gelip yerleşiyor. Birçoğunu tanımıyorum bile. Yabancılar...

Yabancılar mı, dedi. Benim evimde yabancılar mı yaşıyor?

Evet, dedim. Babalarının eviymiş gibi yan gelip yatıyorlar burda.

Dirilmiş gibi doğruldu yatağın içinde.

Sen merak etme evlât, dedi. Şimdi onların hakkından gelirim ben.

Bacaklarında yirmisindeki bir delikanlının gücü, fırlayıp çıktı odadan.

Sonunda bizi kurtaran gene Büyükbabam oldu.

26.1.'10

Film

Peki sonra ne oldu?

Sonra hiçbir şey olmadı. Hemen hemen hiçbir şey. O izlediğim iki adam, akşam yemeğinden sonra gezintiye çıktı.

Nehir boyunca yürüdüler. Çevrede kimse yoktu. Bir ara durup tartışılar.

Uzaklarında olduğum için hangi konuda tartıştıklarını işitmedim.

Yeniden yürümeye başladılar. Ben arabadaydım.

Uzaktan izliyordum.

Sonra karşıdan bir araba geldi. Arka kapısı açıldı, genç bir kadın indi. Sırtında trençkotu vardı. Gece olmasına karşın gözlerinde de güneş gözlüğü.

İki adam onu görünce durdurdular. Ben onları arkadan görüyordum. Kadın onlara doğru yürüdü. İzlediğim iki adam şaşırmış, ürkmüş, korkmuş, ne dersin de, panik içinde, biri sağa, biri sola yönelip kaçmaya başladı.

Kadın, arabasına doğru bir el işareti yaptı. Arabadan iki ızbandut indi. Onlar da ikiye ayrıldı, biri sağa, öbürü sola, adamların peşlerine düştü. Bir süre sonra bir silâh sesi duydum. Sonra ikincisi.

İki ızbandut arabaya döndü. Kadın da. Şoför gaza bastı. Uzaklaştılar.

Sonra bir şey olmadı. Çevrede başka kimse yoktu. Ben de bir U dönüşü yapıp ordan ayrıldım. O iki adamın yemek yedikleri lokantaya geldim. Hesaplarını ödeyip ödemediklerini sordum. Ödemişler.

Nakit mi?

Nakit.

Demek nakit?

Evet, nakit.

O adamlar buraya gelmedi, yemek yemedi, hesap ödemedi, onları hiçbir zaman görmedim, onlarla konuşmadım, karınlarını doyurmadım, paralarını almadım. Anlaşıldı mı?

Anlaşıldı.

Sonrası bu işte. Merak ettin diye anlattım. Ya da insanlara ders olsun diye, nasıl istersen.

Ama en iyisi sen gidip filmi gör.

3. 7. '10

Benim Tufanım

Herkesin tufanı kendine.

Hun Atasözü

Hayır, ben onun teknesinde yoktum.

Bencil Nuh, kendinden başka erkek almadı teknesine.

Neyse ki, benim, Nuh'un teknesinden çok önce, Dicle üzerinde bir salım, bir keleşim vardı.

Nuh, hayvanları aldı teknesine. Bense, ne hayvan, ne insan, hiç kimseyi.

Seller bastığında onun teknesi, kuzeye yönelmiş, efsaneye göre, uzun ve dertli yolculuğunun sonunda Ağrı Dağı'nın doruğuna oturmuş.

Benim keleşimse, güneye yönelip kum tepelerine oturdu.

Sular çekildiğinde, Nuh dağda, bense çöldeydim.

Yaratık olarak, yalnız sürüngenler, yılanlar, kertenkeleler, çıyanlar, akrepler vardı çevremde.

Nuh'un gemisinde tüm hayvanların olduğu söyleniyor.

Ama sanırım, hiçbir sürüngen yoktu. Onları bana bırakmıştı.

Bu nedenle olsa gerek, tufan olayı Nuh'la özdeşleşmiş, benden söz eden ne bir türkü, ne bir şiir, ne bir destan, ne bir söylence kalmıştır. Kutsal Kitaba gölgeciğimin zerresi bile yansımamıştır. Oysa, tufanı yaşayan ve tufandan kurtulan ben, hayatımın geri kalan yıllarını su arayarak geçirdim.

3.8.'10

Bir Öykü

Senin öykünü biliyorum, dedim ona.
Diğerlerinden farkı yoktur, dedi, tabii ki bilirsin.
Diğerleri kim, bilmiyorum, ama senin öykünü çok iyi biliyorum, diye yineledim.
Aslında benim kendime özgü bir öyküm yoktur, dedi.
Otuz yaşındayım. Beş çocuk anasıyım. Daha doğrusu anasıydım. Şimdi iki çocuğum var. Bir kocam vardı. Onun iki karısı daha vardı. Kocamın, o iki kadından da yedi çocuğu vardı, üç oğlan, dört kız. Bildirinin öldüler. Bizler de üç kadın, altı çocuk böyle dımdızlak kaldık. Sonra, onlar gelip, bir gece köyümüzü yaktılar. Biz de çoluk çocuk yola koyulduk. Şimdi burdayız. İşte benim öyküm budur. Buranın adı ne oluyor, sen önce onu söyle bana ki, ben de sana öykümün sonunu anlatayım. Ya da anlatmayayım.

2001

Yokuş

Karadeniz'de gemileri batmış gibi, yüzünden düşen bin parça, önüne bakmadan, belli ki içinden ana avrat sövüp sayarak hızlı adımlarda yürüyordu.

Bile isteye yoluna çıktım. Az daha çarpışacaktık.

Başını yerden kaldırıp karşısındakinin ne mene biri olduğuna bakmak gereksinimini bile duymadan:

Önüne baksana! diye tersledi.

Önüne bakması gereken sizsiniz, dedim. Rüzgârı arkadan almış pupa yelken ilerliyorsunuz. Önümüzde bir kayalık mı var, bir batık mı var bakmadan...

Sesimden mi tanımıştı, yoksa denizcilikle ilgili bu sözcüklerimden mi, bilmiyorum.

Başını kaldırdı. Göz göze geldik.

Bir yerden tanışıyor muyuz? diye sordu.

Sanmıyorum, dedim. Sizin gibi biriyle tanışmış, hele arkadaşlık etmiş olduğumu hiç sanmıyorum.

Simanız bana yabancı gelmedi, dedi.

Olabilir, dedim. Sizinki de. Sıradan insan yüzleri ikimizinki de.

Sıradan mı, dedi. Sizinki sıradan olabilir, benimki... Sizinki tabii her zamanki gibi sıradışı, dedim. Ama bu, sağa sola bakmadan Karadeniz’de gemileri batmış gibi yürümeniz için bir neden değil. Önünde sonunda bir kentte yaşıyoruz. Hepimizin uyması gereken kurallar var.

Senin de, kuralların da canı cehenneme. Çekil yolumdan.

Bu o kadar kolay değil, dedim. Hem benim yolumu tutmuşsun (ters yönde de olsa) hem beni, gençlik arkadaşını tanımıyorsun, hem de kalkmış kafa tutuyorsun. Sana bir şans verdim, ama sen bunu kullanmayı bilmedin. Şimdi yoluna şuradan devam edeceksin.

Bu yokuştan mı, diye korku dolu bir şaşkınlıkla sordu.

Evet, dedim. Bu dik yokuştan. Bunu sen istedin.

Hayır, dedi. Ben istemedim. Ben yalnızca seni tanımadım. Hepsi bu. Bugün yaşadıklarımı bilseydin, beni bağışlar, hattâ belki benimle birlikte yürürdün. Biliyor olmalısın ki, dedim, günümüzde kimse kimseye acımıyor. Hadi tırman bakalım.

19.12.'08

Tartışma

Nereye gideceğini bilmeyen, ne kadar yürürse yürüsün hiçbir yere varamaz.

Sevgili hocam, karşımda durmuş, hayatın en büyük gerçeğini dile getiriyormuş gibi konuşuyordu.

Cesaretimi toplayıp, Gene de bir yere varabilir, dedim.

Hayır, dedi. Hiçbir yere (bunun altını çiziyorum) hiçbir biçimde (bunun da altını çiziyorum) varamaz.

Nasıl olur, diye direndim. Yola çıktığı yer ile uzun yürüyüşü arasında aldığı mesafe onu bir yere götürür. Bu kaçınılmaz.

Beni mantık oyunlarınızla yenebileceğinizi mi düşünüyorsunuz Küçük Bey? Unutmayın Aristoteles'i size ben okuttum.

Ama gene de bir yere varılabilir, diye ayak diredim. Hareket halindeki bir varlık durağan bir varlık değildir. Beni çıldırtmak mı istiyorsun sen, diye gürlledi. Ne demek istediğimi çok iyi anladın. Anlamazlıktan gelme. Ama Pascal..., diye sürdürmek istedim konuşmamı. Sen de, Pascal da cehennemin dibine, diye bağırdı,

kürsünün üstündeki kitaplardan birini kafama doğru fırlatarak, Nereye varmak istiyorsun, Pascalınla maskalınla?

Ben hiçbir yere varmak istemiyorum, dedim.

Sorun da bu ya, dedi. Bir yere varmak istemiyorsun ve hep böyle koşar adım yürüyorsun. Üstelik saçma sapan konuşuyorsun. Bir yere varamayacağını bile bile.

17.5.'09

Fotoğraflar

Dostum beni atölyesine davet etti.
Ama kapısını çaldığımda kendisi orda yoktu.
Tam gerisin geri dönmek üzereydim ki, kapının yarı aralık olduğunu ayırımsadım.
Yanılmamışım. İttiğimde açıldı.
Daha önce de gelmiştim buraya. Hem de birkaç kez.
Ama tanıyamadım.
Duvarlar bembeyaz boyanmıştı. Parkeler cilâlanmış, pencerelere beyaz panjurlar konulmuştu. Koridoru geçip büyük çalışma alanına girdiğimde, ortada, bir yonut gibi dikilmiş bir fotoğraf makinesi gördüm.
Duvarlarda ise siyah-beyaz fotoğraflar asılıydı.
Bir sergi alanı gibi.
Dostumu beklerken yapabileceğim tek şeyin fotoğraflara bakmak olduğunu düşündüm.
Rastlantıya bakın ki ilk gördüğüm fotoğraf, kendi çocukluğuma ait bir fotoğraftı. Bir sandalyenin üstüne çıkmışım, sağ elimle asker selâmı veriyorum.
Sonra, sonra, sonra... Tüm fotoğraflar benimle ilgiliydi.
Benim eski yaşamımla.

Eski sevgilim, eski karım, eski evim, eski arabam, eski çocuğum, eski dostum, eski...

Tüm bunları neden bulmuş diye düşünürken bir kedi miyavlaması bana nerde olduğumu ansıttı.

Fotoğraf makinesinin ardındaki koltuğa oturdum, kediyi de kucağıma alıp okşamaya başladım. Ama bunu yaparken tüm düşüncem bu fotoğrafların nerden sağlandığı, niçin yeni baskılarının yapıldığı, niçin yenilenmiş bu atölyenin duvarlarında sergilendiği idi? Kafam çatlayacak gibiydi. Hiçbir açıklama yapamıyordum. Deli olacaktım. Ya da çoktan olmuştum. Ya da her zaman deliydim de zaman zaman aklın sesine uyuyordum.

Bunları düşünürken kedi kucağımdan atlayıp uzaklaştı. Nereye gittiğini anlamadım. Birkaç kez çağırdım. Boşuna, gelmedi.

Kalkıp gitsem iyi olacak, diye düşündüm.

Temiz bir kâğıt alıp bir not yazdım: *Tam saatinde geldim. Çok bekledim. Gidiyorum.*

Kapının tokmağını çevirdim çıkmak için, ama tokmak ne ileri, ne geri gitti. Zorladım ve dışardan kilitlenmiş olduğunu anladım.

Kedi kilitlemiş olmalıydı. Demek artık burda, bu tertemiz, bembeyaz atölyede, tüm geçmişime ait siyah-beyaz fotoğraflarla yaşayacaktım.

Tabii, bir fotoğraf makinesi vardı. Güzel bir *Hasselblad*.
Bilmiyorum içinde film var mıydı?
Varsa, hiç değilse yeni fotoğraflar çekebilirdim.
Ya da eski fotoğrafların yenilerini.
Ama sanmıyorum.

26.1.'10

Giderayak

Sonra gözlerini açmak. Sonra gözlerini kapamak.
Sonra bir bardak su içmek. Sonra bir mum yakmak.
Güpegündüz. Olsun, gene de bir mum yakmak. Sonra
döşeğe uzanmak. Sırtüstü. Derin bir soluk almak. Bir
daha derin bir soluk alıp içinde tutmak. Sonra dışarı
vermek. Gözlerini yummak. Beklemek. Beklemek. Sonra
gözkapaklarını açmak. Bir kez daha bakmak dünyaya.
Duvardaki lekelere. Kireç badanadaki rutubetin
yarattığı yüzler, bulutlar, akarsular... Bakmak. Görmek.
Gülümsemek. Bir kez daha. Pencereye çevirmek
gözleri. Işığa. Sonra yeniden yummak gözleri. Bir daha
da açmamak. Herkesin bir gün başına geleceği gibi.
Ama sessizce. Yalnızca ışık. Işığın yansıması. Son bir
kez. Gözkapaklarını delip. Gözbebeklerini aşır. Beyne
ulaşır. Bir göz kırpması. Son bir göz kırpması. Yeryüzü.
Yeryüzünü gördüm ben.
Yeryüzünü yaşadım.
Hadi bakalım, tamam.

Demek tamam öyle mi? Demek bu kadar. Kör olası
şeytan. Demek tamam.
Biraz daha zamanım olsaydı–
Hep böyle dersiniz.
Doğru. Hep böyle derler. Ama gene de biraz daha
zamanım olsaydı–

24.1.'09

Zaman

Bir deprem yaşamıştım. Duvarlarım yıkılmış, tavanım çökmüştü. Kapımın önündeki ihtiyar, Olur bunlar, diyordu, yaşamla tanışmak budur, daha nicelerini göreceksin. Hadi, şimdi çardağın altına geç, eline bir kitap al, oku. Bak göreceksin korkuların geçecek.

Zaman yoktu. Hiç kimse yoktu. Bana bunları söyleyen ihtiyar da yoktu. Yalnızdım. Çevremdeki tüm insanlarla, tüm hayvanlarla birlikte.

– *Korkular geçti mi? Kaygılar? Geçmedi. Yalnızca değişti. Artık ölmekten korkmuyorum, öldürmekten korkuyorum.*

Hangi kitabı aldım elime o gün, anımsamıyorum. Ama çardağı anımsıyorum. Sırtüstü uzanmıştım. Yüzümde çardağın gölgesi. Gözlerimi yumar yummaz da onu görmüştüm. Bana öyle geliyor ki ne zaman gözlerimi kapasam, artık hep onu göreceğim. Ve uykularım uyku olmaktan çıkacak, sürekli bir düşe, karabasana dönüşecek.

Olsun varsın.

Nasıl olsa yavaş yavaş zamanın dışına doğru kayıyorum.

Zamanla oyun olmaz, demişti babam. Bunu hiç aklından çıkarma.

İşte bir korku daha:

Yalnızlık değilse nedir zaman dediğin?

Doğan güneş, batan güneş mi?

Evet, evet: Batan güneş. Doğmadan batan güneş. Bu karanlık. Bu sonsuz karanlık.

Zaman bu olamaz. Hayır, zaman bu olamaz.

Eksi zaman yoktur, hiçbir zaman olmadı. Zaman yaratılmadı. Zaman hep vardı. Bu nedenle zamanla oyun olmaz. Bunu sana öğreten olmadı mı?

24.2.'09

Penceredeki Kadın

Her gün, günbatımına yakın, üst katın sokağa bakan penceresinin önüne oturuyor. Perdeyi açıyor. Elinde, her seferinde küçük, yeşil bir dal (örneğin, ıtır) ya da bir çiçek (bir gonca gül ya da bir karanfil) sokağa bakıyor, yolunu beklediği biri varmışçasına.

Her gün, hemen hemen aynı saatte (diyelim 17:25) genç bir adam, yağmurlu günlerde şemsiyesi, soğuk günlerde yakası kalkık paltosu, evin önünden geçip gözden kayboluyor.

Penceredeki kadın, bu adamı gördüğünde sanki biraz heyecanlı, daha bir dikkatle bakıyor sokağa. Adam görüş alanından çıktıktan kısa bir süre sonra pencereden ayrılıyor, ışığı yakıyor, perdeyi kapatıyor.

Günlerden bir gün, adam, penceredeki kadını görüyor, ama kadının elindeki gülü burnuna götürüp gülümsediğini ayırmıyor. Kafasının içinde, yüz çizgileri belirsiz, pencere önünde bir kadın imgesi, yoluna devam ediyor.

Ne yazık ki ertesi gün cumartesi, bir sonraki gün pazar. Olsun, adam gene de, ertesi gün, birkaç kez aynı

sokaktan geçiyor, bakışlarını pencereye çeviriyor, ama nafile, perdesi örtülü pencerede kimse yok.

Pazartesi gününü iple çekiyor adam. Akşamı zor ediyor. İşinden çıkıp hep aynı yoldan dönerken o evin önüne geldiğinde bakışlarını kaldırıyor ve pencerenin önündeki kadının kendisine bakmakta olduğunu görüyor.

Bu kez, kadının elindeki beyaz gülü ayırımsıyor. Durup kadının bakışlarına karşılık veriyor. Abartmadan, hafifçe gülümsüyor. Hattâ, sağ elini şapkasına götürüp selâmlar gibi yapıyor.

Tüm bunlar günler boyunca, küçük ayrıntılar hariç, her gün, hemen hemen her gün aynı saatte yineleniyor.

O akşam, yemekte, genç adam, annesine, artık evlenmek istediğini söylüyor.

Yaşlı kadın, gönlüne göre birini bulup bulmadığını soruyor oğluna.

Genç adam bulduğunu söylüyor ve adresi veriyor.

Birkaç gün sonra, gene bir akşam yemeğinde, anne, o eve gidip kapıyı çaldığını, ama kimsenin açmadığını, komşulara sorduğunda da bu evde oturanın olmadığını, evin kızının dört-beş yıl önce öldüğünü söylediklerini anlatıyor oğluna.

Üç gün sonra, geç vakit eve dönerken, pencerede bir ışık görüyor genç adam. Duralıyor. Dikkatle bakıyor, pencerede kimse yok, ama aydınlık.

Uzun uzun düşünmüyor (biraz çakırkeyif), ilerleyip kapının zilini çalıyor. Çok geçmeden penceredeki kadın kapıda beliriyor ve genç adamı buyur ediyor.

Buyrun, diyor dokunaklı bir ses. Kaç gündür yolunuzu gözlüyordum.

Genç adam ne diyeceğini bilemiyor. Ağzında, anlamsız birkaç sözcük geveliyor, ama kadın onları duymuyor bile.

Pardösünüzü verin, diyor. Şapkanızı da.

Adamın şapkası yok. Ama verir gibi yapıyor, sonra birlikte, önde kadın, arkada adam, merdivenleri gıcırdatarak üst kata çıkıyorlar.

Merdivenlerden çıkarken çok hafif bir müzik sesi duyuyor genç adam. Sanki bir santur sesi. Odaya vardıklarında, küçük, iki kişilik bir yemek masasının donatılmış olduğunu görüyor, ama bu sanki beklediği bir şey; şaşırmıyor.

Kadın onun şaşırmadığını görüp, Sizi bekliyordum, geleceğinizi biliyordum, diyor ve adamın elinden tutup masaya doğru ilerliyor. Karşı karşıya oturuyorlar.

Masanın ortasında, uzun bir bardağın içinde kırmızı bir gül var.

Kadın, küçük karafakiden rakı koyuyor. İlk adamın, sonra kendisinin kadehine. Sonra su ekliyor, çok az.

Kadehini kaldırıp, Hoş geldiniz, diyor. Sizi o kadar çok bekledim ki.

Adam elinde rakı kadehi, gözleri kadında, zamanla ilgili bir düşünceye dalar gibi oluyor. Geçmişle ilgili değil.

Ne de gelecekle. Ne de şimdiyle. O başı sonu olmayan zamanla. Kendi hayatının zamanıyla. Karşısındaki kadının zamanıyla ya da sanki böyle bir şeyler.

Kadın soludukça göğüsleri inip kalkıyor, gözleri pırıldıyor.

Adama, Adınız Münir Beydi değil mi, diyor.

Hayır, diyor adam.

Yıllar önce tanıştığımızda, adınızın Münir olduğunu söylemişsiniz. Yoksa unuttunuz mu?

İnsan adını nasıl unuttur, diyor adam. Tabii ki adım Münir. Sizinki de yanılmıyorsam, Bella olmalı.

Evet, diyor kadın. Çok iyi anımsadınız. Bu ismin bana çok iyi yakıştığını söylemişsiniz.

Gerçekten de çok yakışıyor, diyor genç adam çatalının ucuyla bir lokma patlıcan salatasından alırken.

Kadının yüzünde fettan bir gülüş beliriyor ve yüzüne yapışmış gibi öylece kalakalıyor.

Artık bir yere gitmek yok Münir Bey, diyor kadın.

Artık kapıyı vurup çıkmak ve sonra, yıllar boyunca dönmek yok. Anlaşıldı mı?

Anlaşıldı, diyor adı Münir olmayan Münir Bey.

Sonra kadının yanıtlayamadığı bir soru soruyor:
Santuru çalan kim?

10.12.'08

II

ÖTEYAKA

Dostum Orhan Duru'dan Öteyaka Mesajları

.....

Elveda dünya

Merhaba kâinat

Nâzım Hikmet

Burada zaman olmadığı için geçen bir şey yok. Geçmeyen bir şey de yok.

Pazartesi yok. Cuma yok. Yok bile yok.

Gençliğinde varoluşçulukla ilgilenmiştin. Buraya geldiğinde yokoluşçulukla ilgilenebilirsin. Şimdiden hazırlan.

Bizler için öte dünya, orası, sizlerin yaşadıkları dünya. Orada yiyip içip, okuyup yazıp, sevişip mevişip, yaşayıp gidiyorsunuz.

Bizlerse buradan sizleri seyrediyoruz, sessiz kahkahalar atarak.

Gene yaşıadın: Zındıklar burada tümüyle özgür, ne karışanları var, ne görüşenleri.
Müminler ise sürekli tartışıp kavga ediyorlar.

Burada düşünmek yok. Çünkü düşünülecek, yorumlanabilecek konu yok.
Ama düşünceye yakın bir şeyler var. Örneğin, yalnızsın, ama yalnızlık duygusu yok.
Zaten için de yok, dışın da.

Bedensiz de yaşamak oluyormuş.

Hepsi yalanmış: Ne cennet var burada, ne cehennem.

Acıkılmıyorsun, susamıyorsun.
Okumıyorsun, yazmıyorsun; resim, heykel yapmıyorsun.
Ne var ki tüm bunları yapıyormuşçasına bir doygunluk içindesin.
Uyumıyorsun. Sürekli bir uyanıklık içindesin.
Yürümüyorsun. Ama zaten istediğin zaman istediğin yerdesin.
Konuşmıyorsun, çünkü sözcüklere gereksinmen yok.
Yıkanmıyorsun, çünkü hiçbir zaman kirlenmiyorsun.

Geceyle gündüzün olmamasını yadırgamıştım.
Şimdiyse, bir zamanlar geceyle gündüzü yaşamış olmama şaşıyorum.
Ne yorgunlukmuş! Hele şu *yaşamışım* sözcüğü.

Burada çocuklar büyümüyor.

Burada, Tanrı kavramını bilmeyip de Tanrı varmış gibi yaşamış garip insanlar da var. En makbul olanlar da onlar.

Burada hiyerarşi yok. Ne as ne üs. Dünyadayken yalnızca düşünüyorduk eşitlik.

Soru yok. Dolayısıyla yanıt da yok. Dolayısıyla tartışma da yok. Dolayısıyla kargaşa da yok.

Dünyaya (öteyaka) dönmek istersen dönebilirsin. Ama bunu isteyen yok.

Kitap yok.

Hiçbir kitap.

Bellek yavaş yavaş ölüyor. Anıların silinmesi zaman alıyor.

Bellek tümüyle öldüğünde, ancak o zaman gerçekten ölmüş oluyorsun.

Buranın bambaşka bir ışığı var. Gündüz-gece olmadığı için sürekli, hiç değişmeyen parlak bir ışık bu:

Bilmediğimiz binlerce renk. (Ya da bulunduğumuz yerden dünya böyle görünüyor.)

Yoksa sonsuzluk denilen bu mu?

Garip gelecek ama gerçek: Burada millet yok, milliyet yok, inanç yok, din yok. Hiçbir şey yok.

Yaşamın anlamı yoktur, diyorduk ya gençliğimizde, gerçekten yokmuş. Ölümün de.

Burada has müzisyenlere tapılıyor. Çünkü onlar zaten burada yaşamışçasına yaratmışlar ezgilerini.

Son söz: Nasıl yaşadınsa öyle ölüyorsun.

İşte böyle sadık dostum. Belki gene gönderirim mesajlarımı. Nasıl olsa zaman sonsuz. Mekân da öyle.

P.S. Henüz Tanrı'yı görmüş değilim.

Ocak-Şubat 2010

İmza Günü

Orhan'ın, öldüğünden beri, uzun boyu bir karış daha uzamış.

Takazalı bir dille, Kitabım çıktı, diyor bana. İlk ve son romanım. Bu romanımı okurlarıma imzalamak istiyorum.

Niçin olmasın, diyorum. Bir-iki kitabeviyle görüşüp bir imza günü ayarlarım.

Ben kitabevi değil, büyük bir otelin, Hilton'un ya da Pera Palas'ın lobisinde imzalamak istiyorum, diyor.

Olur, diyorum. Onu da ayarlarım.

Olur, ama ben *bugün* imzalamak istiyorum, diyor, oldukça kızgın. Vaktim yok, yukardan izin alıp geldim buraya.

Bugün biraz güç, diyorum. Hiç değilse bir-iki gazetede haberi çıkmalı. Bir ilân vermeli.

Ne zaman olur bunlar, diye soruyor.

Orhan'a benzemeyen bir Orhan bu, çok sert.

Hilton'la konuşayım, gazetelere de haber vereyim, dersen bir de küçük ilân hazırlayayım. Pazar gününe yetişir, diyorum.

Bugün Çarşamba, diyor Orhan. Beni Pazara değin bırakmazlar. En erken ne zaman olur, sen onu söyle bana.

Orhan, yaşarken benimle hiçbir zaman böyle konuşmamıştır. Bir gün olsun sesini yükseltmemiştir. Bu nedenle oldukça şaşkınım.

Peki, diyorum. Yarın... yarın için bir şeyler ayarlamaya çalışacağım.

Sana güveniyorum, diyor ve gözden yitiyor.

O gider gitmez, oturup (nerdeyim) bir küçük ilân metni kaleme alıyorum.

ORHAN DURU
YARIN
21 ARALIK PERŞEMBE GÜNÜ
HİLTON OTELİ LOBİSİNDE
SAAT 15:00-18:00 ARASI
OKURLARINA
SON KİTABI
AZ ROMAN'I
İMZAŁAYACAKTIR.

Kalemi bırakır bırakmaz düşümde uykuya dalıyorum.
Uyandığımda hiçbir zaman perdelerini örtmediğim
pencerede sabahın ilk ışıkları.
Kendi kendime soruyorum: Ne demek oluyor tüm
bunlar? Orhan'cığım geçen ay ölmedi mi?
Hayır, diyorum. Onun ölümünü düşünde gördün.
Şu anda bu satırları yazarken gene öyle, diyorum.
Sanki masamdan kalkıp ona telefon edeceğim.

19-20 Aralık gecesi 2012

Ölmeden Önce

Düşümde Orhan Duru'yu gördüğüm geceden bir sonraki gece:

Cemal Süreya, dört bir yanı camla kaplı, binlerce kişiyi alacak garaj benzeri bir mekânda, kalabalığın arasında kaybolmuş. Çaresiz, ortalarda dolaşıp duruyor.

Kalabalık, daha çok genç kız ve oğlanlardan oluşuyor. Bunlardan biri hoş, utangaç bir kız, çevremizde dolanıyor. Göz süzüyor Cemal'e, sanki âşık.

Cemal bir hayli zayıf. Saçları, gençlik yıllarının saçı, henüz dökülmemiş. Teni bir Kızılderili teni: yanık, kızıl-kara.

Seni dinlemek için geldim, diyor.

Ben de kendisine, birkaç gün önce, Behçet Necatigil'in bir yazısını okuduğumu ve yazıda Cemal'in şiirinin ritmini bulduğumu, bunu da telefonda Behçet Hoca'ya söylediğimi; Behçet Hoca'nın da biraz duraladıktan sonra bunu kabul ettiğini ve bana, Bunu yazman gerek, dediğini söylüyorum.

Gözlerinin içi gülüyor Cemal'in.

Peki, yazacak mısın, diyor.

Evet, diyorum. Ama ne zaman bilmiyorum.

Bir an önce yaz, diyor. Hatırım için. Çünkü ben çok yakında öleceğim.

21-22 Aralık gece

Tersinden Algı

Güzin'in ölümünden birkaç gün sonra gördüm Melih Cevdet'i düşümde.

Altmış yaşlarındaki Melih Cevdet bir hayli genç ve dinç. Elindeki mavi dosyayı gösterip şöyle diyor: Bana bir sözünüz vardı. Büyük boy, resimli bir kitabımı basacaktınız. İşte size son şiirim.

Ama Ada Yayınları artık yok, diyorum. Kapısına kilit vurulalı çok oldu.

Allah Allah, diyor Melih Cevdet, peki ben neden bilmiyorum?

Öldüğünüz için olmalı, diyorum.

Doğru, diyor. Peki ya Abidin?

Abidin sizden önce öldü, diyorum.

Tuhaf, diyor. Hiç karşılaşmadık.

Haziran 2013

Karanlık

Karanlığı soluyorum. Karanlığın kokusunu çekiyorum içime. Soluk almadan duruyorum, bu ne mene bir karanlık, anlamaya çalışıyorum. Tam pislik (bok) ve kan kokusu alırken, kulaklarımda bir ses: kara asfaltta ilerleyen silindirin sesi.

Yaklaşıyor mu, uzaklaşıyor mu belli değil. Sanırım yaklaşıyor. İyice yaklaşıyor. Hattâ üstüme üstüme geliyor.

Çığlık atarak uyandım.

Yatağımda tek başıyaydım. Doğruludum. Kalbim küt-küt atıyordu.

Kalkıp perdeleri açtım.

Karşı kıyıdaki ışıklardan hiçbiri görünmüyordu.

Sis basmış olmalı, diye düşündüm. Başucumdaki

elektrik düğmesini çevirdim. Işık yanmadı. Açık

pencereden dışarıya, insanlara doğru bağırarak istedim.

Ama sesim çıkmadı.

O an gözlerimin köreldiğini, kulaklarımın sağırlandığını sandım.
İyi de, acaba yaşıyor muydum?

17 Aralık '08

III

ONLARI TANIYORDUM

Baba

Yunus için

Babamı görmeyeli aylar oluyor. Bizleri bırakıp gittiğinden beri, onu zaman zaman ziyarete gittim, ama bunu ne anneme ne de kardeşlerime söyledim. Söyleseydim de buna inanacaklarını pek sanmıyorum. Çünkü babamın adresini kimse bilmiyordu. Hattâ bu kentte yaşayıp yaşamadığını bile.

Günün birinde, okul çıkışı, babamın arkadaşlarından biri beni buldu ve babamın beni görmek istediğini, eğer ben de istiyorsam onu şu adreste (elime bir kâğıt parçası tutuşturdu) bulabileceğimi söyledi. Okul dönüşü, bu karşılaşmayı anneme açmayı düşündümse de sonra vazgeçtim. Evde yepyeni sorunlar yaratacaktı bu. Birkaç gün sonra, cebimde sakladığım kâğıt parçasının üzerinde yazılı adrese gittim. Bu pek kolay olmadı, çünkü söz konusu adres, kentin, hiç tanımadığım bir ucundaydı. Birkaç otobüs değiştirip yoluma çıkan birkaç kişiye sorduktan sonra bulabildim aradığım yeri.

Burası derme çatma bir dükkândı. İlk bakışta yanlış geldiğimi düşündüm, ama kapıyı açıp babamı karşımda bulunca, şaşkınlığım azalmadı, arttı: Kendimi küçük bir marangoz atölyesinde buldum. Karşımda elinde gönyesi, kulağının ardında kurşun kalemi, gözlüklerini burnunu üstüne indirmiş babam duruyordu.

Demek beni buldun, dedi. Bundan hiç kuşum yoktu. Şaşkın şaşkın baktığımı görünce, Ne bakıyorsun öyle, dedi. Baban her zaman marangozdu. Benim babam da. Onun babası da.

Peki, bu atölyeyi nerden buldun, dedim.

Bu atölye de her zaman vardı, dedi. Benden önce babamın atölyesiydi.

Ama yanılmıyorsam, o avukattı, dedim.

Doğru, dedi babam, ama onun da gerçek uğraşı marangozluktu. Onun babasının da, tüm soyumuzun. Niçin bundan hiç söz etmedin, niçin beni buraya hiç getirmedin? dedim.

Günü gelmemiştii, dedi. İşte, şimdi geldi. Burdasın.

İhlamur, meşe, çam kokusunu ciğerlerime çekerken başka bir dünyaya ayak basmış gibiydim.

Babamın rendelediği bir ahşap parçasını elime alıp okşadım. Sonra çevreye bir göz attım: Rende, pergel, çekiç, keser, kıl testeresi, testere, pedallı forma makinesi, matkap, gazocağı, sac soba üzerinde bir çaydanlık ve demlik...

Babamın yüzünde bir gülümseme, beni seyrediyordu.

Dur sana bir kayık yapayım, dedi.

Elinin altındaki büyükçe bir tahtayı alıp ona biçim vermeye başladı. Büyük bir beceriyle yontup oyuyordu.

Çok geçmeden, hemen hemen iki karış boyunda bir tekne çıktı ortaya.

Bunu, dedi babam, Rıfkı Amcana götürür selâmumu söylersin. Donarımını o yapar.

Evet, hiç kuşku yok başka bir dünyadaydım. Teknemin yelkenini fora etmiş, kışına oturmuş, elimde yekesi sanki sonsuzluğa doğru yola çıkmıştım bile.

Babam, çok gecikmememi, evde de bu buluşmamızdan söz etmememi istedi.

Bu babamla olan son görüşmemizmiş.

Uzun bir süre geçti. Bir ikindi vakti babamın atölyesinin yolunu tuttum. Yaklaştığımda, ışığın sönük olduğunu gördüm. Bir koşu gidip kapıya vardım. Kapı kapalıydı. Olsun varsın, ben gene de yumrukladım kapıyı ve babamı çağırdım.

Hiçbir yanıt alamadığımda, elimde olmadan, gözlerimden sicim gibi yaşlar boşandı. Kapının eşiğine çömeldim ve Baba, Baba nerdesin, beni niçin bıraktın, diye inledim.

Uzun bir süre öyle oturmuş ne yapacağımı bilmeden bekledim.

Nasıl olsa gelecekti babam. Arkadaşlarıyla kafayı çekmeye gitmiş olmalıydı. Benim burda kendini beklediğim içine doğmasın, bu olası değildi. Hiç değildi. Sokak lambaları yanmaya başladığında, günler boyu dayak yemiş gibi acı içinde ayağa kalktım. Kafamın içinde hâlâ yanıtlayamadığım soru (Babam nerde? Beni niçin habersiz ve yalnız bıraktı?) önümdeki boş arsaya doğru yürüdüm. Sonra bir an, izlendiğimi ayımsadım.

Dönüp baktım: orta yaşlı bir çingene. Başını sağ omzuna eğmiş, hüznünlü gözlerle beni seyrediyor.

Ne istiyorsun benden, dedim. Korkmuyordum. O an hiç kimseden korkmazdım. Karşıma Tanrı bile çıksa korkmazdım. Ama o ayı oynatan çingenelerden biri duruyordu karşımda ve akşamın sisi içinde birkaç adım gerisinde, burnunda halkasıyla o zavallı ayı.

Çingeneye doğru iki adım atıp bir kez daha benden ne istediğini sordum.

Asıl sen söyle, dedi çingene. Burda ne arıyorsun?

Babamı arıyorum, dedim.

Babanı mı, dedi. Burda baba filan yok. Burası bizim mahalle. Burda sizlerden kimse çalışmıyor. Kimse yaşamıyor.

Ama şu gördüğün atölye babamın marangoz atölyesidir, dedim. Söyle bana, babam nereye gitti?

O baraka, dedi çingene, yıllardır boş. Orası marangoz atölyesi değil. Bir zamanlar bir turşucu vardı. Ama bizler onun turşularını yemediğimiz için çekip gitti.

Yalancı çingene, diye bağırdım. Hadi, kes sesini ve çek git burdan. Giderken de ayını serbest bırak.

Çingene bir kahkaha attı. Bırakırsam ölür o, küçük beyim, dedi.

Ölsün varsın, dedim. Nasıl olsa hepimiz öleceğiz.

Babasını bir daha hiç görmedi.

Yıllar sonra, eline, atalarının keserini, testeresini, rendesini değil de yazmak için kalemi aldığında, yani yazar olduğunda, yani sözcükler aracılığıyla gerçeği görmeye, ayırımsamaya, sezmeye ve tüm bunları

dile getirmeye çalıştığında, babasının son kez onu kucaklarkenki tütün kokan soluğunu, titreyen ellerini, gözlerindeki buğuyu anımsıyor.

Masasının üzerinde duran bir karış boyundaki, donarımını Rıfki Amcanın yaptığı küçük tekneye bakıyor. Keşişlemeden esen rüzgârı ense kökünde duyuyor.

Bir sözcük yelkenleri şişirmeye yetiyor. Yüreği göğüs kafesini kıracak denli hızla çarpıyor.

Hızla hızla çarpıyor. Sanki büyük fırtına kopmak üzere.

20 - 24 Aralık '08

Ressam Dayı

Sayırsız dayılarım arasında, en sevdiğim, kendime en yakın duyduğum Şerif Dayımdı. Hem bahriyeli, hem ressam, hem en uzun boylu, hem her zaman en sarhoş olanı.

Bugün bile içinden çıkamadığım çok karmaşık aile bağları dolayısıyla, kim kimin kardeşi ya da ağabeyi; kim, hangi kardeşin çocuğuydu, bilmiyorum. Önemi de yok. Bir yığın yaşlı başlı adamın tümüne, annem, “ağabey”, ben de “dayı” diyordum. Bu koca adamlar, çok ender olarak bir araya geldiklerinde (çoğu kez bayramlarda olurdu bu) çok geçmeden tartışmaya başlar, yemeğin sonuna varmadan, bu tartışma kavgaya dönüşür ve yemekte sıra tatlıya gelmeden, sofraya, annemin tüm çabalarına, yalvarmalarına karşın dağılırdı.

Bu duruma akıl erdiremediğim yaşlarda sıkılır, üzüldür, bir köşeye çekilip sessizce ağlamaya başlardım. İşte o an, Şerif Dayımın koca elini omzumda duyardım. Koca adamlar ağlamaz, deyip beni kendine çekerti. O an,

kendimi, güçsüz, sıska, küçük oğlan çocuğu değil de, bu koca adamın bir parçasıymışım gibi duyup burnumu çeker, gözyaşlarımı silerdim.

Şerif Dayım, benimle bir yaşıtı gibi konuşurdu. Örneğin, Sen, derdi, büyükbabamın adını taşıyorsun. O güzel rakı içerdi. Hadi, sen de iç bakalım. Elindeki kadehi dudaklarıma götürür, dudaklarım bu acı, anasonlu tadı alır almaz da çekerdi. Babam, bizi gülümseyerek seyreder, ağzını açıp bir şey söylemezdi.

Şerif Dayımın, öbür dayılarımdan farkı, onun, hem oturma odamızda, hem benim yatak odamdaki varlığıydı. Çünkü oturma odasının duvarlarında *Bu da Geçer Yahu, Yâ Hâfız, Yâ Âli* gibi levhalarının arasında, Şerif Dayımın resimleri bulunurdu. Bunlar manzara resimleriydi. İstanbul. Boğaziçi. Haliç. Yatak odamdakileri ise benim için *özel olarak* yapmış olmalıydı. Bunlardan birinde dört küçük kedi yavrusu birbirleriyle oynaşırdı. İkincisinde karlar içinde bata çıka ilerleyen yoksul bir çocuk; üçüncüsünde bir çamın dalına tünemiş kuşlar.

Ben, her gece yatmadan, gaz lambasının titrek sarı ışığında bu üç resme bakar, Şerif Dayımla konuşur gibi, onlarla konuşur, sonra uykuya daldardım.

Babam, annemin öbür ağabeylerini (bayram günleri dışında) ne yemeğe çağırır, ne de onları ziyaret ederdi. Ama evimizin kapısı, Şerif Dayıma her zaman açıktı. Kimi geceler, rakıyı fazla kaçırdıklarında Şerif Dayımı bırakmaz, oturma odasındaki döşeği onun için hazırlatırdı. Böylesi gecelerin tadına, özellikle bol yıldızlı yaz gecelerinde, doyum olmazdı.

Gene böyle gecelerden biriydi, taraçada yemek yenmiş, rakılar içilmiş, Şerif Dayım için gitme vakti gelmişti. Kalkmadan önce, kendisinde o güne değin görmediğim bir ciddiyetle babama dönmüş, suçlu bir çocuk edasıyla, Nuri, demişti ben hacca gitmeye karar verdim.

Bu, herhangi bir akşam, rakı sofrasında, gelişigüzel söylendiğinde, herkesi kahkahaya boğacak söz, o akşam, orada, bir veda gibi algılanmış olmalı ki, herkes sustu. Şerif Dayım ayakta, elindeki şapkasını evirip çeviriyor, babamla göz göze gelmekten utanıyordu sanki. Ben koşup yanına gittim, bacaklarına sarıldım. Gitme, dedim.

Böylece, herkes gülmeye başladı. Babam da, bundan cesaret alarak, Bu da nerden çıktı mîrim, dedi. Hacılık sana yakışır mı?

Şerif Dayım, şapkasını sol eline alıp, sağ eliyle saçlarımı okşarken, Doğru yakışmaz, dedi. Ama ben Mekke'ye değil, Paris'e gidiyorum. Biz ressamların Kâbesi orasıdır. Babam, Bu yaşta Paris'e gideceksin de ne olacak? dedi. Hem şu sırada Paris işgal altında.

Şerif Dayım, paltosunu çıkardı, şapkasını mindere attı, babamın yanına oturdu. Ressam olacağım, dedi. Sonra ekledi: Paris'i kimse işgal edemez.

O gece, belki sabaha değin, belki yaşamlarında ilk kez rakıyı bırakıp, kahve üzerine kahve içerek, birbirlerine takılmadan, bizlerin duymayacağı alçak sesle konuştular.

Şerif Dayım Paris'e gitti mi, gitmedi mi, bilmiyorum. Hiç kimse bilmiyor.

Aradan yıllar geçti. Onun yaşlı bir ressam olarak gitmek istediği (bilmiyorum, belki de gittiği) Paris'e gitme sırası bana geldi. Yola çıkmadan, kitaplarımı, rahmetli babamın kitap sandığına koydum. Şerif Dayımın benim için yaptığı üç resmi de, elleriyle asmış olduğu duvarda bıraktım.

Yıllar sonra kürkçü dükkânına döndüğümde evimizin yerinde yeller esiyordu. Yıkılmış, yerine korkunç bir apartman yapılmıştı.

Kitaplarımla Şerif Dayımın resimlerinden ise hiçbir iz yoktu.

Van Gogh'un annesinin, oğlunun kendisine emanet bıraktığı resimleri, kapıdan geçen eskiciye sattığını anımsadım. Ama, üzülmesin diye anneme hiçbir şey söylemedim. Ama onu bağışlamadım da.

8.12.01

Anı

*Yalçın Çetin'in anısına–
Hiçbir şey unutulmaz!*

Onu handiyse çocukken tanıdım. Aynı okula gidiyorduk. Benden birkaç yaş büyüktü, ama her sınıfı iki yıl okuduğu için olacak yalnızca benden bir sınıf üstteydi.

Bir gün, sınıfta, defterine çizdiği resimleri yan gözle dikizleyen sıra arkadaşı, bunların arasında orak-çekiçler olduğunu görünce ders arasında Müdür Bey'e gidip "Yanımdaki çocuk, orak-çekiç (demek orak-çekicin ne olduğunu biliyormuş aşağılık deyyus) çizip bana gösteriyor" yalanını söylemiş.

Müdür, vakit geçirmeden hışımınla sınıfa dalmış. Sevgili arkadaşımın sıra gözündeki defterini, kitaplarını çekip almış. Odasına varır varmaz da bir bir defterlerin sayfalarındaki orak-çekiçleri saymaya koyulmuş. Bir, iki, üç, dört...Arada bir karşılaştığı şiirleri okumaya çalışmışsa da hiçbir şeyler anlamamış. Ağzından

köpükler saçan kendi karikatürünü görür görmez, Stalin'in portresini görmüş gibi küplere binmiş. Bunlar ne pezevenk, demek isterken, dili sürçüp, "Bu nasıl bir yetenek" demiş ve vakit geçirmeden Emniyeti aramış, Emniyet hemen gelmiş. Bu arada yetenekli arkadaşım sırta kadem bastığı için yalnızca defter, kalem ve kitaplarını alıp götürmüşler, gece yarısı da evini basıp kendisini ve babasını.

Tüm bu gelişmelerden habersiz olan ben, onu birkaç gün göremeyince Müdür Bey'e çıkıp arkadaşıma ne olduğunu sordum. Yanıt olarak yüzümde bir tokat patladı. Ben de, babamın, "Sana bir tokat atana sen iki tokat at" öğüdüne uyarak, boyum yetişmediğinden bir tokat atamayacağım için okkalı bir tekme ile karşılık verdim. Bir bacağı takma olan Müdür Bey dengesini yitirip kış üstü yere oturdu. Oturur oturmaz da, küçük öğrencisini tehdit etmekten utanmadı: "Göstereceğim sana..." Gösterdi de.

Ertesi gün, akşam yemeğinden sonra, daha babam kahvesini içmemişti ki, polisler gelip beni de götürdüler. Ama benim defterimde orak-çekiç yoktu. Yalnızca yazdığım şiirler vardı.

Yaşlı bir polis amca, hayatımın ilk şiir defterini cayır cayır yanan demir döküm sobaya atarken, "Ben bunları görmemiş olayım. Sen de bir daha şiir miir yazma" dedi. Yıllar yıllar geçti. Bir gün, arkadaşımın bir çizgisini gördüm. Küçümencik bir adam, ama kocaman bir kol; kolun bitimindeki el daha da kocaman; baş parmağı işaret parmağıyla orta parmağı arasından fırlamış, gökyüzüne doğru uzanmış görmediği birine meydan okuyor.

Keşke, Müdür Bey toprağa karışmayıp da, bir zamanlar ihbar ettiği bu mavi gözlü, sarışın çocuğun bu çizgisini görseydi.

İhbar edeceği yüksek makam, çok yükseklerde olduğu ve ihbarlara itibar etmediği için bir kez daha ölürdü geberesi deyyusu ekber çocuk katili utanmaz köpek.

18.7.'04

Onları Tanıyordum

Karı-koca ikisini de tanıyordum. Kadın sessiz, içine gömülmüş biriydi. Güldüğünü hiç görmemiştim. Koca sürekli konuşur, sürekli yer, sürekli içerdi. Karısının çevresinde bir pervane gibiydi. Onların bu karı-koca ilişkilerinde beni rahatsız eden bir şeyler olmalı ki bir süre sonra ilişkilerimi kestim. Onlara belli etmeden. Çağrılarını, rahatsız olduğumu söyleyip geri çevirerek. Daha sonra telefonlarına çıkmayarak.

Bir gün kadının ölüm haberini aldım.

Evinde dostları varken, kendisini altıncı kattaki balkondan atıvermiş.

Yemekte bulunan ortak dostlarımızdan birinin bana söylediğine göre, sofradan ilkin kadın kalkmış. Ondan bir süre sonra da (bir ya da iki dakika, belki o kadar bile değil) kocası. Kocasını biraz sonra yüzü bembeyaz dönmüş. Ağzını açıp bir şey söylememiş. Konuklar kadını beklemişler. Bir süre sonra zil çalmış ve kapıcı, kadının avluda paramparça bir durumda olduğunu söylemiş.

Koca, buna şaşırmamış.

Hep birlikte aşağıya inmişler...

Yemeğın içine sııldı, dedi ortak dostumuz.

Ama bu korkunç olay burda noktalanmıyor.

Birkaç gün sonra evin hizmetçisi beni buldu ve karı-kocanın balkona beraber çıktıklarında, kendisinin de, o sırada yatak odasında olduğunu, kocasının karısına, Hadi atlayıp bitirelim bu işi dediğini; kadının, Peki, deyip kocasının dudaklarından öptüğünü, sonra balkonun korkuluğuna çıkıp kendini boşluğa bıraktığını, kocanın ise hiçbir şey olmamış gibi (kendisini de görmeden) masaya döndüğünü anlattı. Hanım sizi çok severdi, dedi. Bu nedenle anlattım size bunları.

25.6.'04

Yalnız Adam

Adam, deniz kıyısındaki evinin balkonunda oturmuş sabah kahvesini içiyor. İki yudum arasında sigarasından bir duman çekip yavaş yavaş havaya üflerken sonsuzluğa bakar gibi, puslu karşı kıyılara bakıyor. Dudakları oynar gibi. Sanki biriyle konuşuyor. Ama balkonda kimse görünmüyor. Belki de kendi kendisiyle konuşuyor.

Diyor ki, İşte yeni bir gün daha. İşte acı bir sabah kahvesi daha. İşte dumanı havaya savrulan bir zıkkım cigara daha. Tekdüze günlerden biri. Tekdüze bir yaşamdan örnek bir gün daha. (Bir yudum kahve, bir nefes cigara daha.)

Eh, haksızlık etmeyelim. Pek o kadar da tekdüze değildi. Nerden baktığınıza bakar– budalaların dediği gibi. Tehlikeleri göze almadım. Bu da benim kabahatim. Kaçtım, sonra geri döndüm. Bu yapılır mıydı? Yapıldı. Sanırım hayatı seçtim ben. Yazmayı değil. O çocukların arasında kalsaydım, dağda – Kalmadım.

Fotoğraf çekip döndüm. Keşke çekmeseydim, Keşke dönmeseydim. Orda bir şeyler yazabilirdim. Yazdım. Değdi mi? Değdi. Kimse okudu mu? Okumadı. Ama değdi.

Yavaş yavaş aydınlanmakta olan karşı kıyıya bakıyor adam. Bir cigara daha yaktı. Şiir yazmalıyım. Yalnızca şiir. Yazdım. Kötü şiirler. Daha iyilerini yazabilirdim. Kendimi etimle, kemiğimle, kanımla, spermalarımla ve ruhumla şiire vermeliydim. Vermedim evde kaldım. Karalara bürünmüş bir dul gibi. Karalar içinde bir dul gibi. Bir duldul gibi.

Yalının önünde küçük bir kayık var. İçinde yazar ve küçük oğlu.

Yazar oltasını atmış bekliyor, küçük oğlu kürekte.

Yazar elindeki oltayı unutmuş.

Yalının balkonunda kahvesini içen yaşlı adama bakıyor.

Yaşlı adam da onu gördü.

El sallıyor şimdi. Kayıktaki adam da oltasını bırakmış ona el sallıyor.

Bak, diyor oğluna, balkondaki amca bize el sallıyor. Sen de ona el salla.

Küçük oğlan balkona bakıyor. Balkonda kimse yok ki, diyor.

Babası, İyi bak, diyor. Bak ayağa kalktı, içeri giriyor.

Sen oltana bak, diyor çocuk. Görmüyor musun balık vurdu.

Adam oltayı çocuğa uzatıyor, Al sen çek, diyor. Ama
iskorpite, trakonyaya dikkat; çarpmasın.
Bunu derken, sol elinin baş parmağıyla işaret parmağını
okşuyor. İşaret parmağının ucunda, çok eskilerden
kalma, belli belirsiz bir yara izi.

20.10.'12

Yüz Yüze

Delikanlılık yıllarım hariç, yüzümden hiç memnun olmadım.

Yazdıklarımın da.

Yüzünden, yazdıklarından, çizdiklerinden memnun olanlardan da hiçbir zaman hoşlanmadım.

Bu nedenle, aynalardan da, fotoğraf makinelerinden de uzak durdum. Ne yakışıklıydım, ne çirkin. Ama iç dünyamın yüzümde yansımadığını düşünmüşümdür. Yapacak bir şeyim yoktu. Yüzümün sert hatları, belki doğrucu Davut kişiliğimi yansıtıyordu. Ne var ki, kınlgan, içe dönük, yapayalnız kişiliğimden hiçbir iz, hiçbir çizgi taşı mıyordu.

Askerde, iki talim arası mola verildiğinde, bir ağacın gölgesine sığınan erlerin ilk yaptıkları iş, pantolonlarının arka cebinden çıkarıp yüzlerine tuttukları, küçük,

yuvarlak aynaya bakmaktı. Buna, ilkin çok gülmüş, sonra çok düşünmüştüm: Neyi merak ediyorlardı ki? İki talim arası yüzlerinin değiştiğini mi? Yoksa yüzlerini unutmuşlardı da anımsamak mı istiyorlardı?

Onlar, küçük aynalarında yüzlerine bakan, yüzlerini incelerken, ben de onlara bakıp onları inceliyordum uzaktan. Kimisi, elindeki aynaya bakıp gülümsüyordu. Kimisi, bir kaşını kaldırıyordu. Kimisi hafif profil veriyordu. Kimisi şaşkın görünüyordu. Belki de aynada gördükleri kendileri değildi. Belleklerinde yer etmiş kendilerine ait bir yüz imgesi değildi aynada onlara bakan. Her baktıklarında onu göreceklarını umuyor, bu nedenle ceplerinde, o küçük, teneke aynayı taşıyorlardı.

Bu satırları yazarken, Borges'in bir cümlesini anımsıyorum. *"Bir ayna ver, belki bir daha içine bakmayacağım."*

Borges, doğruyu söylüyordu, çünkü yaşamının son yıllarında hiçbir şey görmüyordu.

Bense, Borges'in bu cümlesini şöyle çevirmeyi yeğliyorum: *"Bir ayna ver, belki bir daha yüzüne bakmayacağım."*

Yüz yüze gelmemek için mi?

Yüzde yüz.

12.10.'02

Kitapsız Bir Kitaplıkta Konuşma

I./

- Bir kitaplığa, kitaplık demek için kaç kitap gerekir?
- Kimileyin, yüz kitap yeterlidir. Kimileyin bin kitap yetersizdir.
- Nitelik mi önemli olan?
- Her zaman nitelik.
- Kitaplıklar insanoğlunun çöplüğü müdür yoksa “hazine dairesi” mi?
- Hazine-dairesi-çöplüğü.
- Bu çöplük ne işe yarar?
- Nitelikli gübre üretir.

II./

- Sizce yakılacak kitap var mıdır?
- Yoktur. Bir kitabı yakmak için onu okumuş olmak gerektir. İnsan okuduğu bir kitabı yakamaz. Çünkü ondan ufacık da olsa bir şey öğrenmiştir.

– Nazilerin yaktığı kitaplar için de böyle mi düşünüyorsunuz?

– Onlar yalnız, kitapları, kitaplıkları değil, insanları da yaktılar. En değerli kitapları. En değerli resimleri. Onlar erişemeyecekleri ne varsa onları yakıp yıktılar. Onların kitaplıkları yoktu. Onların müzeleri yoktu. Onların lânet olası cehennemleri vardı. Ama Hitler’den dört yüzyıl önce, yalnız kitapları değil, onları yazanları da, basanları da yakan engizisyonu unutmayalım. Paris’te yakılan Étienne Dolet bunlardan biriydi. Suçu da, o yazarlar yazarı Rabelais’nin kitaplarını basmış olmaktı. Hep şuna inandım, Dolet gibiler olmasaydı Rabelais’ler de olmazdı. Rabelais gibiler olmasaydı insanlık olmazdı.

III. /

– Kitaplıklar için sınırsız bir özgürlükten yana mısınız?

– Hayır. Ama yayıncılar için sınırsız bir özgürlükten yanayım. Özel ya da tüzel, her kitaplıkta mutlaka her kitabın yer alması gerektir, diye bir kural yoktur.

IV. /

– Sizce ideal kitaplık nasıl olmalıdır?

– İdeal kitaplık yoktur. Benim, senin, onun ideal kitaplığı vardır.

– Peki, sizin ideal kitaplığınız?

– Doğrusu, ne bir idealim var, ne de kitaplığım. Bir zamanlar vardı. Hiç değilse biri. Sonra o da yok olup gitti. Ardından ağıt yakacak değilim.

– Peki özlediğiniz kitaplar yok mu?

- Okumayı özlediğim kitaplar mı?
- Okumak ve elinize alıp okşamak istediğiniz, kimi sayfalarını, bir zamanlar altını çizdiğiniz satırları olan ya da resimlerini özlediğiniz kitaplar.
- Kokuyu unuttunuz. Kokusunu özlediğim kitaplar var. Yitirdiğim kitaplar.
- Yenilerini alamıyor musunuz?
- Aynı şey değil. Okunmuş bir kitapla, yeni, okunmamış kitap aynı şey değildir. Bu durumda, en iyisi, en ucuzundan bir cep kitabı almak, işinizi gördükten sonra da genç bir dostunuza armağan etmektir. Ben de nicedir böyle yapıyorum. Kitaplardan değil ama kitaplıktan kaçıyorum.

V.

- Bana söylendiğine göre, bir zamanlar, kitaplığınızda aynı kitabın değişik baskıları bulunurmuş.
- Bir zamanlar, evet.
- Niçin bir kitabın, iki, üç değişik baskısı? Sözcükler aynı sözcük değil mi?
- Eğer bunun nedenini bilmiyorsan genç dostum, bu hastalığı sana tanımlayamam. Kitabın boyutu, cildi, kapağı, kâğıdı, harflerin karakteri, puntosu, sayfa düzeni, tüm bunlar, yazıları aynı olsa da, her kitabı öbüründen ayıran etkenlerdir.
- Bu kitapları, bir okurdan çok koleksiyoncu ruhuyla mı topladınız?
- Buna koleksiyonculuk denilebilir mi, bilmiyorum. Ama kitapların peşinde çılgınca koştuğum yıllarım oldu. Her kitabın değil, *benim* yazarlarımdan kitaplarının.

Artaud'dan, Michaux'dan, Bataille'den, Char'dan, Breton'dan "güzel kitaplar"ım oldu. Sonra bir gün bunun bir saçmalık olduğunu düşünüp, onların dilinden anlayan dostlarıma armağan etmeye başladım. Hâlâ da ederim. Ama, bir kitap var ki onu, ölene değin saklayacağım: Kafka'nın *Die Verwandlung*'u (Kurt Wolff Verlag, Leipzig, 1917). Ben doğmadan on dokuz yıl önce yayımlanmış.

– Kafka yaşarken yayımlanan iki kitabından biri, öyle değil mi?

– Evet. Almanca olduğu için okuyamıyorum. Ama yazmak konusunda umutsuzluğa düştüğümde, elime alıp sayfalarını çeviriyorum. Anlamını anlamadan okuyorum, ama anlamını biliyorum, çünkü handiyse ezbere biliyorum metni. Kafka'nın, bu küçük kitabı ilk kez eline aldığı anda, ona nasıl baktığını, nabzının nasıl attığını düşünüyorum. Her seferinde olağanüstü bir heyecan yaşıyorum. Hattâ, n'olursa olsun, yazmak isteği.

– Kitaplığınızın en değerli kitabı bu mu?

– Parasal değerini soruyorsanız, bilmiyorum. Çünkü kitaplığımda, büyük parasal değeri olan kitaplar yok. Benim için, Abidin Dino'nun ve Füreya'nın resimli bir defteriyle birlikte, evet, en değerli kitap bu.

VII./

– Bir zamanlar, iyi-kötü bir kitaplığınız vardı. Nasıl bir yöntem izlerdiniz kitaplığınızda?

– Hangi konuda?

– Kitapları sıralamak konusunda.

– Birincisi, kitapların sırtına hiçbir numara koymazdım ve bir kartoteksi yoktu kitaplığımın. İkincisi, kitapları ABC sıralamasıyla dizmezdim. Üçüncüsü, boy sırasına göre de dizmezdim. Dördüncüsü, akraba yazarları yan yana koyardım. Örneğin, Marx'ın yanına Hegel'i, Engels'i; Marquis de Sade'ın yanına Nietzsche'yi, Lautréamont, Rimbaud ve Jean Genet'yi. Blanchot ile Bataille'ı birbirinden ayırmazdım. Beckett ile Kafka'ya yanyana yer verirdim. Orhan Veli ile Melih Cevdet ve Oktay Rifat'ı yan yana koyduğumda rahat ettiklerini düşünürdüm. Nâzım'ın yanına da, bir başkasını koyamazdım. Kendi imzayı taşıyan kitapları Sait Faik'inkilerin yanına koymaktan bir mutluluk duyardım. Ama aynı sıraya, Tahsin Yücel'in, Demir Özlü'nün, Orhan Duru'nun, sevgili Onat Kutlar'ın, Tomris Uyar'ın kitaplarını dizerdim.

Yıllar boyunca kitaplığımda yatıp kalktım. Bunun bana esin verdiğine inanıyordum. Düşünebiliyor musunuz, ölü ya da yaşayan yüzlerce yazarla, şairle birlikte uyumak! Bugün, hâlâ, dostum Divitçioğlu'larda yatıya kaldığımda, rahat bir döşekte değil, kitaplıktaki kanepede yatmayı yeğlerim.

Mart, '02

Korku

Yaşam korkusu. Ölüm korkusu. Yalnızlık korkusu.
Birliktelik korkusu. Yanılma korkusu. Uçma korkusu.
Dalma korkusu. Tanrı korkusu. Şeytan korkusu, Yazmak
korkusu. Yazamamak korkusu...

Hayır, bu tür korkularım yok. Hiçbir zaman da olmadı.

Tüm yapıtına korkunun egemen olduğu büyük
Kafka'dan farkım bu. O, ölümden çok yaşamdan;
yalnızlıktan çok aşktan; sessizlikten çok gürültüden;
şeytandan çok Tanrı'dan; anneden çok babadan
korkuyordu. Onun tüm korkularını anlayabilirim,
baba korkusu hariç. Bir arkadaşı olsaydım, onun adına
Herman Kafka'yı öldürebilirdim. Ve bunu, korkusuzca;
tam tersine erinçle yapardım. Tanrı'ya şükür benim
böyle ana-babam olmadı.

Hayır, bunları söyleyerek korkusuz şövalye olduğumu
ileri süreceğim değilim. Çocukken, gecenin karanlığından
korkardım. Ölülerden korkardım. Gecenin sessizliğinde
üreyen tıkrılardan, fısıltılardan, rüzgârın sesinden,
fırtınadan, dalgalardan korkardım.

Ama bunlar çocuklukta kaldı.

Bir gün gelir, yaşamı karşınıza alır, onunla söyleşmeye başlarsınız. Bunun yaşı yoktur. Rimbaud gibi yirmi yaşında da olabilir bu, Dostoyevski gibi altmışında da.

Korkmadan, yaşamla yüzleşmek gerektir. şimdilerde yaptığım bu.

Yaşamım boyunca sayısız hobim oldu; ama ne yazık ki hiç fobim olmadı.

Gördüğünüz gibi, övünerek değil, yerinerek söylüyorum. Çünkü korkularım, fobilerim olsaydı, belki ben de büyük bir yazar olurdum.

Heyhat!

6.10.'03

Dostoyevski'nin Oğlu Osman

(Gerçek bir düşünce)

Deniz kıyısında yazlık bir oteldeyiz. Otelin mimarîsi, müşterileri (mayolu, şortlu, güneş yanığı, genç) bana bu duyguyu veriyor. Çünkü görünürde deniz yok. Terasta, belli bir yaşın üstünde, yerli yabancı, kadın erkek oturmuş konuşuyoruz.

Kuzeyli olduğunu sandığım, sarışın ama saçlarına ak düşmüş, elmacık kemikleri çıkık, dudakları incecik, mavi gözlü bir kadın, Dostoyevski'nin oğlundan söz ediyor.

İşe bakın, adı Osman'mış.

Ben, sesimi çıkarmadan dinliyorum. Koyu Ortodoks yazarın, oğluna Osman ya da Ottoman adını veremeyeceğini düşünüyorum. Sonra, dayanamayıp bunu dile getiriyorum: "Yanılıyor olmalısınız Madam, diyorum. Dostoyevski'nin Osman adında bir oğlu yoktu. Olamazdı."

Kadın (bu arada Norveçli olduğunu öğreniyorum) diretiyor. "Hayır, diyor, bir oğlu vardı ve adı Osman'dı.

Bize Şu anda hizmet eden garson çocuğun adı gibi.
Onunla Baltık'ta bir ılıcada tanışmıştık."

Sonra yanındaki erkeğe dönüyor (bu kocası ya da
eskimiş şığı olmalı) "Söylesene, Gustav, diyor. Bu da
babası gibi kumarbaz, diyen sen değil miydin?"

Gustav konuyu geçiştirmeye alışıyor.

Ben, "Yanılıyor olmalısınız Madam, diye diretiyorum.
Osman ya da değil, Dostoyevski'nin oğlu yoktu.

Yalnızca kızı vardı. Oğlu olan Tolstoy."

"Ama biz onunla tanıştık, diyor Madam. Hattâ aynı
masada yemek yedik. Gustav onunla kumar bile oynadı.
Hattâ hattâ, birkaç yüz rublesini bile aldı."

"Ama bu mümkün değil Madam, diyorum. Çünkü
Dostoyevski 1881'de öldü. Sözünü ettiğiniz ocuk,
babası öldüğünde on beş yaşında olsa, 1940'larda elli
dokuz yaşında olması gerektir."

Düşümde bu bilgileri nasıl uydurduğuma kendim
de şaşıyorum ve acaba diyorum, *Ecinniler'* de Osman
adında bir şeytan var mıydı?

Masadaki herkes dikkat kesilmiş (biraz da benim
bilgime şaşırmış) dinliyor.

Norveçli kadın, "Tam da dediğiniz gibi, diyor. Yıl 1941.
Savaşın en kızgın zamanı. Biz Talin'deydik. Osman da,
ordaydı. Altmış yaşındaydı. Bunu bize kendisi söyledi."
"Peki, diyorum, babasına benziyor muydu? Alnı geniş,
omuzları dar mıydı? Gözleri lme beş kalaymış gibi
yuvalarına km myd?"

Tüm bu sözcükler, noktasız virglsz, bir hezeyan
içinde dökülüyor dudaklarımdan.

Masadaki herkesi etkiledim. Öylesine ki, bizi dinleyenler, şaşkın, hattâ korkulu gözlerle bakıyorlardı şimdi bana.

“Hayır, diyor Norveçli Madam. Bu söylediklerinizin hiçbirisi yoktu onda. Dimdik, sağlıklı, gür saçlı, yeşil gözleri ateş saçan biriydi.”

“Öyleyse, diyorum, Dostoyevski’nin değil de Tolstoy’un oğlu olmalı. Bakın bu olabilir. Çünkü Tolstoy 1910’da öldü. Hem kızları, hem oğulları vardı. Bir yığın da meşru olmayan çocuğu. Belki bir Tatar kadından oğlu olmuş, anası, da onun adını Osman koymuş olabilir.” Norveçli pes ediyor.

“Olabilir, diyor. Niçin olmasın? Hem bu konuyu niçin böyle ciddiye aldınız. Ha Dostoyevski, ha Tolstoy, ne fark eder ki? Gerçek şu ki, Talin’de tanışmaktan onur duyduğumuz Rus’un adı bal gibi Osman’dı. Şu bizim sarışın garson çocuğun adı gibi.”

Sonra yanına yaklaşan garsona bir soru yöneltiyor:

“Osman, sen nereliydin?”

26-27 Ocak’10

IV

GARİP HAYVAN VE
İNSAN ÖYKÜLERİ

Hani Balığı

Uyuyordum.

Sanki uyur uyumaz başlıyordu düş.

Başlangıçta hep hayvanlar vardı:

Bir kelebek ya da bir balıktı gördüğüm.

Ya da bir kedi, bir yılan.

Bir fil, bir deve, bir timsah ya da bir yaban domuzu
gördüğüm de olmuyor değildi.

Sonra hayvanların yerini insanlar almaya başladı.

Yavaş yavaş, tanıdığım ve tanımadığım kişiler sükün
ediyordu.

Daha çok bir dönüşüm biçiminde gerçekleşiyordu bu.

Örneğin, kelebek, insana dönüşmeden önce:

Tutma beni, diye bağıırıyordu. Tutma! Kanatlarım elinde
kalacak ve ben rengimle birlikte gizimi yitirip can
vereceğim o kaba saba ellerinde.

Oltamdaki hani balığı: Çabuk denize sal beni, diyordu.

Rakına meze yapacaksın da ne olacak, muradına
ermek istersen denize sal beni. Deniz... denizdir benim
dünyam.

Kedi, her zamanki gibi, bir yandan bacaklarıma sürtünüyor, bir yandan da mırıldanıyordu:
Miyavvv, yakaladığın kelebeği saldın, tuttuğun balığı denize bıraktın. Sabah, avladığım fındık faresini pençelerimden kurtarıp bıraktın. Benim yiyecek hiçbir şeyim kalmadı. Ne yakışksız şey, süte bandığın bayat ekmekleri veriyorsun bana. Madem durum bu, ben de insana dönüşüp aşına ortak olacağım.

Yılan (ev yılanı): Atalarım bu evin karanlık bodrumlarında büyüdü. Ben de gömleğimi, her kez, görünür bir yerde bıraktım. Rahmetli büyük hanım, anacığın, büyü bozmak için kullanırdı gömleğimi. Babansa, ölümüne değin, her sabah bir çanağın içinde sütümüzü verirdi. Uzun kış uykumda bile evinizin uğuru olmayı sürdürdüm. Oysa şimdi sen, yüzüme bakmıyorsun. Dayanasım kalmadı artık, ya bu evden kaçacağım ya da biçim değiştireceğim. Bizlerin sütünü eksik etmeyen aziz babanın görünüşüyle dolanacağım bundan böyle geceleri. Ve o tiksindiğin sıçanlara da dokunmayacağım.

Uyandım.

Mevsimlerden yazdı.

O sıralar deniz kıyısında bir evde oturuyordum. Uykunun ağırlığını ve düşlerin etkisini atmak için üzerimden, uyanır uyanmaz denize atardım kendimi. Düşlerden yorgun düşmüş bedenimi, gene denize attım. Sonra bahçede oturmuş bir yandan acı kahvemi yudumlar, bir yandan da Vladimir Nabokov'un

kitaplarını karıştırırken, kapıyı çalmadan biri bitti
karşımda elinde bir kelebek ağı; Bahçenize çok nadir
cinsten bir kelebek girdi Sayın Bayım, eğer sizi rahatsız
etmezsem onu izleyebilir miyim?
İzleyin, ama yakalamaya çalışmayın!

Biraz sonra, elinde kamışı, bir başkası belirdi;
Rıhtımınızdan oltamı sallamama izin verir misiniz?
Bu gece lüfere çıkacağım da... Malûm, yem için birkaç
izmarit...

Daha sonra yaşlı bir kadın çaldı kapımı: "Sizin
kömürlüğünüzde bu mevsim yılan gömleği olur. Kızım
yılancık oldu, onu iyileştirmek için acaba..."

Tüm bunları kaldırımları süpüren çöpçü noktaladı:
Beyabi, kapının önü tertemiz oldu sayemde. Akşam
yemeğinden arta kalan bir şeyler varsa, denize atma
da...

Akşam.

Yazıyorum.

Küçük oğlum soruyor: Ne yazıyorsun?

Hayvan ve insan öykülerini.

Kucağındaki oyuncak maymunun gözünü çıkarmaya
çalışan velet, Yalnız hayvanları yazsan daha iyi değil
mi? diyor.

Tasalanma, diyorum oğluma, hayvanları insan, insanları
hayvanmış gibi yazıyorum.

Oğlum, Anlamadım, diyor.

Ben: Büyüyünce ve düş görmeye başladığında sen de anlarsın, diyorum.

Annesi: Çocuğun aklını karıştırma, diyor.

Ben, kendi kendime, Ya sabır! çekip, Sen onlara bakma. Yazmana bak, diyorum, kendi kendime.

Ve yazmaya bakıyorum.

Niçin düşlerim hayvanlarla dolu ve niçin hayvanlar düşlerimde insana dönüşüyor ve sonra düşlerimde hayvana dönüşen insanları uyandıktan sonra karşımda buluyorum ve niçin kimse beni anlamıyor, anlattığımda da dinlemiyor, dinlediklerinde de anlamıyorlar ve anladıklarında da susuyorlar ya da Saçma! diyorlar ya da, Bunlar yazılır mı? ya da Bunları yazmakla nereye varacağını sanıyorsun? ya da Yazmak bu mu demek? ya da Keçileri kaçırmadan önce saate bir baksana.

Saate bakıyorum: Ne akrep. Ne yelkovan.

Yalnızca bir tik-tak.

İnsanların (başta kendim) hayvana dönüştüğü düşlerin özlemiyle yanıp tutuşuyorum.

Biliyorum, çok geçmeden o geceler de gelecek. O düşler de.

Gelsin bakalım. Ne fark eder?

Haziran 1996

Kırmızı Şapkalı Kız

Tomris'in anısına

Orman.

Kırmızı Şapkalı Kız yürüyor.

Kolunda, sıcak çörek, haşlanmış yumurta, kuru köfte dolu sepet.

Çok uzakta bir kulübe.

Kulübede torununu bekleyen büyükanne.

Kurt kurnaz. Tatlı dilli. Travesti.

Kız, küçük, saf.

Travesti aç kurt, kızı yalayıp yuttu. Öylesine bir iştahla yaptı ki bunu, derin bir uyku kaçınılmaz oldu.

Neyse ki, iyi yürekli, akıllı avcı, zamanında varıp, bıçağını çektiği gibi kurdun karnını yarıp kızı çıkardı.

Masal böyle.

Ama işin gerçeği şöyle: Kurt, kurt kılığına girmiş bir erkekti. Amacına ulaşmak için, daha sonra büyükanne kılığına girmişti. (Böylece iki kez travesti.)

Kırmızı Şapkalı Kız onun tatlı diline kanmıştı. Tüm saf kızlar gibi.

Avcıya gelince... Kuşkusuz avcılar da var günlük yaşamımızda. Ama kızları kurtların elinden kurtarıp onları ailelerine teslim edecek denli erdemlisini ne gördüm, ne duydum.

18.3.'08

Karga İle Tilkinin Gerçek Öyküsü

La Fontaine'in kargasıyla ben de tanıştım.

Ağacın altındaki kurnaz tilkinin tatlı diline kanıp iki gagası arasında ustalıkla taşıdığı peynir kalıbını, tilki istedi diye, o bet sesiyle gak gak diye bağırarak için gagasını açtığına düşürdüğü peyniri kaptığı gibi tabanları yağlayan kurnaz tilkinin ardından ağzı açık bakakalıyordu.

Bahçemdeki kiraz ağacına dadanıp, benden önce kirazlarımı lüplettiğini izlediğim bir gün, Bana bak kara kuş, dedim, maşallah maldan anlıyorsun. Görüyorum ki kafan da çalışıyor. Cevizi kırıp nasıl yiyeceğini biliyorsun. Yürüttüğün sabun kalıbıyla kim bilir ne pislikler temizliyorsun. Tüm bunlara bir diyeceğim yok. Ama şu kurnaz tilkinin tatlı diline nasıl kanıyorsun? Üstelik bir değil, iki değil... Siz kargalar hiç ders almaz mısınız?

Kocaman olgun kirazlarımdan birini koparıp lüpletip çekirdeğini attıktan sonra, Düzen bu dostum, dedi.

Bizler düzene uyuyoruz. Çalıp yürüttüklerimizin yüzde onunu tilkilere veriyoruz, ama onlar bunu bilmiyor. Peki bunu niye yapıyorsunuz, dedim. Ah, saf oğlan, dedi, neden olacak, akılları başına gelip bizim kaynaklarımıza el atmasınlar diye. Tilki bizi aldatıldığını sanıyor, oysa onu uyutan bizleriz. Anlaşıldı, dedim. Size bir daha kiraz, dut, ceviz yok. Şu gördüğün elimdeki çifte var ya, bu sizin gibi kurnaz üçkâğıtçı deyyuslar için, bilesin. Dan dan dan... Anladın mı, işte bu kadar. Kanatlarını çırpıp havalanırken, İnsanoğluna doğruyu söylemek de yaramaz ki, deyip masamın üzerindeki kitabımla gözlüğümün üzerine sıçıp uçup yükseldi.

27.4.08

V

URFALI MATEOS'UN
YAZGISI

Urfalı Mateos'un Yazgısı

Urfalı Mateos'un öyküsünü bilen çok az kişi vardır. Benim ilgimi çeken onun yaşamı değil, yazgısı oldu – eğer yazgıyla yaşam birbirinden ayrılabilirse.* Mateos'un tek yapıtını (*Vekayi-Nâme*) Türkçeye çeviren Hrant D. Andreasyan'ın verdiği bilgilerden öğrendiğimize göre, Urfalı Mateos'un doğum ve ölüm tarihleri bilinmiyor. Kanımca, bir yazar için bir talihtir bu. Böylece o, hiçten gelip hiçe giden, gerçekleri sürekli değiştiren, yalanlayan, gerçeklerden çok uydurmalarından oluşan, buna karşın gene de bir bilim olarak adlandırılan Tarihe, kendileyin bir tuğla koymayı başarmış bir insanoğludur. Hep düşünmüşümdür, büyük bir sanatçıyla, aynı dönemde aynı adı taşıyan sıradan bir adamın da adı kalmayacak mıdır, diye. Geride anılan ad olduğuna göre? Mateos'un ne çağdaşları, ne de daha sonra gelen tarihçiler (onun yapıtının bazı bölümleriyle çakışan

* Sanırım ayrılabilir. Çünkü yazgı, bu örnekte de göreceğimiz gibi, insanın ölümünden sonra da süregidebilir.

sayfaları yazan Verdan gibiler dahil) arasında, onun adını anan tek bir kişi yoktur. Urfalı Mateos üzerine, bize bilgi veren tek kaynak, yukarıda andığım kendi kitabıdır. Bu kitaptan öğrendiğimize göre, Mateos, Urfa'da doğmuştur. Bu kentte yaşamış ve gene bu kentteki bir manastırın başrahibi olmuştur. Büyük bir olasılıkla, kitabını, daha sonra başrahibi olacağı bu manastırda yazmaya başlamıştır.

Kitabının bir bölümünde, Urfa'dan ayrıldığını, bir süre Bauduin adlı bir Latin soylusunun yönetimindeki Keysun kentinde yaşadığını öğreniyoruz. (Emir Muhammed bin Gazi bu kenti kuşattığında, Mateos da ordadır ve olup bitenleri defterine geçirmektedir.)

Mateos'un *Vekayi-Nâme'si*, Miladî 952-1136 yılları arasındaki olayları konu almaktadır. Yazar, kitabını yalnız geçmişin el yazmalarından okuduklarıyla değil, olayların yaşayan tanıklarıyla da konuşup söyleşerek kaleme aldığını belirtmektedir.

Mateos, kitabının CLXXI. bölümünde şöyle yazmaktadır:

“550 tarihine değin olan 150 yıllık olayları topladıktan sonra incelemelerimize burda son verdik. Bunların mantıklı bir biçimde ele alınıp yorumlanmasını başkalarına bıraktık. Bu işten elimizi çekip, yerimizi, bizden çok daha bilgili, çok daha yetenekli incelemecilere bıraktık. Böylece, Aziz Bogos'un, (St. Paul) '*Kürsüye ilk çıkan susacaktır*' sözüne uyduk.”
Kendi deyişiyle, yazmaktan “geri kaldığı” on yılı hesaba

katmadığı için, *Vekayi-Nâme*'nin CLXXI. bölümüne 'Âdem'den bugüne 6610 yıl geçmiştir' diye bir not düşmüştür. Bu da, Mateos'un kitabını 1800'lerde Fransızcaya çevirip notlayan Eduard Dulaurier'ye göre 1001-1002 yıllarının karşılığıdır. (Çünkü "İstanbul'un dünyevî tarihi olup Miladî tarihin başlangıcından bir önceki yılın 1 Eylülüne değin tam 5508 yılı kapsamaktadır.")

"Tanrı'nın sunacağı iyi zamanlara bir anı olarak bırakmak üzere, hiç kimsenin o günlerde olup bitenleri yazmayı düşünmediğini" gördüğü için kalemi eline alan Mateos, "Bu görev bize verildi diye sevinerek, gelecek günlere bir anı bırakmak üzere yeniden işe başladım" diyor. Ama bu görevi ona kimin verdiğini belirtmiyor. (Tanrı olmasın!)

Görevi veren kim olursa olsun, Urfalı Mateos, kendine, işine ve gerçeğe saygısı olan biri olarak güçsüzlüğünü bilip, bunu açıkça dile getirmekten çekinmiyor:

"Başımıza gelen felâketleri, babalarımızın kendi günahlarıyla ettikleri kötülüklerin sonucu olarak, yedi misli bizim başımıza gelmiş olduğunu gelecek kuşaklara ibret olsun diye yazıp onlara bildirmemiz gerektir" dedikten sonra, bu işi ancak kendisi gibi güçsüz, sıradan, kısıtlı bir bilgi ve yeteneğe sahip bir kişinin gerçekleştirebileceğini söylüyor.

Aziz değil, kendi deyişiyle, Aciz Mateos, "Tanrı'nın inayetiyle yıllar boyu çalışıp, Mezapotamya'nın Urfa kentinde incelemelerde bulunup, bu zamanda geçmiş olayları toplayıp" yazdıktan sonra ekler: "Önümüzde henüz otuz yıllık yazılacak olaylar da vardır. Bu,

benim gibi âciz ve cahil birinin değil, güçlü bilginlerin başarabilecekleri bir işti. Ama Tanrı, her zaman güçsüz ve kusurlu insanlardan yararlı işler istemiştir.”

İşte, beni Urfalı Mateos’a bağlayan cümle.

Bir alçakgönüllülük anıtı değil bu. Kendi yeteneğini, bu yeteneğin sınırlarını bilen bir insanoğlunun itirafı.

Urfalı Mateos, bir kartal değil bir kırlangıçtır. Ölü bir böcek, bal toplayan bir arıdır. Çünkü, kendisinin sözcükleriyle, “Kartal ve benzeri büyük kuşlar bu işi asla yapamazlar.”

O, Urfalı Kırlangıç, eline geçen her şeyi okur ama, yazmak için bunlarla yetinmez; yaşlı adamlarla konuşur, onlara danışır. Bu da yetmez, denizlere açılır.

Bir Urfalı için ne büyük serüven!

Bir kitabın öyküsü için belki bu kadarı yeter. Ama Urfalı Mateos’un öyküsü, daha doğrusu yazgısı, ölümünden sonra da sürer.

Kitap, “İmparator, bizim prensimiz Leon’un egemenliğini kaldırdıktan ve onun kentlerini, kalelerini ele geçirdikten sonra onu da yanına alıp, denizin öbür kıyısına, yani kendi memleketi olan Asya’nın sınırlarına götürmüştü” cümlesiyle sona erer.

Urfalı Mateos, bu son cümleyi yazdıktan sonra ne kadar yaşadı bilmiyoruz.

Bana kalırsa, Urfa’daki manastırında, yaşama gözlerini kapamadan bir-iki gün önce noktalamış olmalıdır yapıtını.

Oysa, Urfalı Mateos’un *Vekayi-Nâmesi*’sini ölüm noktalamaz. Çömezi Papaz Grigor onun yapıtına bir ‘zeyl’ kaleme alır ve Mateos’un bitirdiği yerden sürdürür

yazmayı: “586 tarihi başlarında, Aleksin oğlu olup Perperojen tesmiye edilen Roma İmparatoru, büyük bir şiddetle, önemli bir kent olan Anazarbe (Anavarza) üzerine yürüdü. Mevsimlerden yaz, aylardan Temmuz idi...”

Papaz Grigor, *Vekayi-Nâme*’yi böylece sürdürür, ama bir kez olsun, Mateos’un adını anmaz. Daha sonra, iki Hıristiyan tarihçi daha, *Vekayi-Nâme*’yi sürdürür. Bu el yazmaları, Selçuklu’nun, Anadolu’yu egemenliği altına aldığı 1071 yıllarına gelip dayanır. Ama gene hiçbirinde Urfalı Mateos’un adı geçmez. Tarihçiler, Selçuk kaynaklarında da Mateos’la ilgili bir tek cümle bulamamıştır.

Urfalı Mateos’un yaşadığını belgeleyen tek kaynak, bu *Vekayi-Nâme*’dir. Hem kendisinin olan hem de kendisinin olmayan bir kitap.

Tarihçilerin belirttiklerine göre, “Dil ve üslûp açısından, dönemine bir hayli ters düşen bir yapıttır bu. Urfalı Mateos’un üslûbunda, güzellik, incelik adına hiçbir şey yoktur. En etkili ve acıklı olayları bile, hiçbir heyecana kapılmadan, sıradan olaylar gibi yazmıştır.”

VI
GİDEN BİR KEDİNİN
ARDINDAN

Giden Bir Kedinin Ardından

Hani derler a, aynen öyle, ellerimde doğmuştu.
Bodrum'da. 1980 yılının Haziran ayında.
Bir ananın üç yavrusundan biriydi. Nerden gelip, inşaat
halindeki bizim evi bulmuştu, doğurmak için?
Biliyorum, kedilerin işinden sual olmaz. Ve size sığınan
hamile bir kediden ilgi esirgenmez.
Ben, toprağı bol olsun Bilge Karasu ve sevgili Tomris
Uyar dostlarım gibi bir kedisever değilim. Ama kedi
ya da köpek, çaresiz bir yaratık, nerde karşılaşsam
karşılaşayım elimi kolumu bağlar.

Bu hayırsız ananın doğumdan bir hafta sonra ardında
bıraktığı üç yavru da, işte böyle elimi kolumu
bağlamıştı. Neyse ki kedisever kızım yanımdaydı,
onlarla ilgilendi ve Bodrum'dan ayrılmadan ikisine birer
kapı buldu. Üçüncüyü kimse istemiyordu. Çünkü o,
zayıf, güçsüz, ayakları üstünde duramayan, öldü-ölecek,
üç renkli (sarı-kara-beyaz) bir dişiydi.

Bir yapı işçisi olarak çalıştığım o günlerde, bakacağım bir canlıdan çok, bana bakacak bir canlı gerekiyordu. Ama Tanrı, size her zaman ihtiyacınız olan insanı ya da hayvanı göndermez. Böylece, nasıl olsa, bugün ya da yarın ölecek olan, yerlerde sürünen, sesi çıkmayan, yalnızca o küçük gözleriyle bana, benim gözlerime, gözlerimden de içeriye bakan Moşe ile (adı, sonradan böyle konulacaktı) başbaşa kaldım. Elimde biberon, ilk ve son kez bir canlıyı “emziriyordum.” Beslenmesi bittiğinde, küçük parmağımı emiyordu. Eh, hiç değilse sağ elimin küçük parmağı ilk kez bir işe yarıyordu. Sonunda, ayakları üzerinde doğruldu, kemikleri geliştirdi, yürümeye, sonra da koşmaya başladı. Ama hiçbir zaman oyuncu bir kedi olmadı. Gözlerinde hep bir yalnızlık, bir hüzn.

Uzun bir süre beni anası sandı. Ben de onu düş kırıklığına uğratmamak için elimden geleni yaptım.

Bodrum’daki inşaatı tamamlayıp yaz sonunda İstanbul’a dönmüştüm. Tabii cebimde küçük Moşe. Bu onun ilk yolculuğuydu. Daha sonra İstanbul-Bodrum-İstanbul yolculuğunu yüzlerce kez yapacaktı – kara, deniz, hava yoluyla.

Ama onun yolculuğu yalnızca bu hatla sınırlı kalmadı. Kandilli’den Kanlıca’ya, Kanlıca’dan Beylerbeyi’ne taşındı. Neyse ki, tüm taşındığı evler bahçeliydi. Sanırım, en çok Kanlıca’daki evinde mutlu oldu. Bu deniz kıyısındaki evin rıhtımında, saatlerce, esin bekleyen bir ozan gibi, gözleri bir noktaya dikili durur, sonra bir anda, patisiyle bir balığı yakalayiverirdi.

Yemek için değil, balıkçı yeteneğini bana göstermek için. Sonradan karıştırdığım kitaplardan öğrendim ki denizci kediler t r ndendi.

Bunu öğrendikten sonra, onunla birkaç kez denize a ıldım. İnsanların tersine, hiçbir sorun çıkarmadı. Birlikte tuttuğumuz balıklardan yedi, ama hiçbir zaman denize girmedi.

Onu, diğer kedilerden ayıran özelliğinden söz etmedim. Moşe konuşurdu. Zengin bir sözcük hazinesi yoktu ama, meramını anlatacak bir dili vardı. Bunu ilk kez, 1989 yılında uzun bir yolculuğa çıkmanın arifesinde görmüştüm. Yolculuk hazırlıkları başladığında, çevremde dolanıp duruyor, huysuzlanıyor, yemiyor, içmiyor, mırıldanıp duruyordu. Bir gece, yatmadan önce, Nen var senin? diyecek oldum. Gözlerimin içine bakarak, o korkulu, hüzünlü gözleriyle, Beni burda bırakma, dedi. Tanrım, bu da nesi, dedim. Ben gidip döneceğim, sana burda benden iyi bakacaklar var. Olsun, dedi, sen beni de götür.

O sıralar, dokuz yaşındaydı. Bana  yle geldi ki, artık kendisinin anası olmadığımı anlamıştı. Ama hastalıklı bağlılığı sürüyordu. Örneğin, oturduğum koltuktan kalkar kalkmaz, hemen yerimi alıyor, döndüğümde ordan kalkmak istemiyordu. Ya da, evde başbaşaysak ve ben çalışmak için emektar yazı makineme bir k ğit geçirip yazmaya başlamışsam, hemen masanın üstüne sıçrayıp yazmamı önlemek için elinden geleni yapıyordu.

Söylemem bile gereksiz, elbette benim yatağında yatıyordu. Birkaç kez koynuma girmeyi denediyse de, bunun doğru olmayacağını kendisine belli etmişim. O da ayakucumda yatmakla yetindi.

Ama tüm bunlar, 1989 Berlin yolculuğundan, açıkçası, benimle konuşmasından önceydi.

Ona, kendisini Berlin'e götüreceğim sözünü verdim.

Ama bunu hemen yapamazdım. Gidip nasıl bir yerde yaşayacağımı görmem gerekiyordu.

İster istemez kabullendi.

Berlin'de, güzel bir daireydi bana verilen. (İncelik gösterip bana söylememişlerdi benden önce Tezer Özlü'nün bu dairede bir yıl boyunca yaşadığını.)

Sessiz bir yola bakan çok geçmeden bir çiçek bahçesine çevireceğim küçük bir balkon vardı. Evet, böylesi bir yerde yaşayabilirdi Moşe. Mutlu olabilir miydi? O ayrı bir soru. (Hem insanlar hem hayvanlar için, bu, her zaman ayrı, apayrı bir soru daha doğrusu sorundur.)

Sonunda, İstanbul'a dönüp onu aldım. İlk uçağa binışı değildi, ama ben gene de, yolculuk öncesi kulağını çektim: "Miyavlamak yok, öyle garip sesler çıkarmak yok. Kafesinden çıktığında, ön ya da arka koltuklardaki zırlayan çocuklara sinirlenip tırmıklamak yok.

Hosteslere gülümseyeceksin. Okşamak istediklerinde, izin vereceksin..."

Tümünü kabullendi.

Gerçekten de, tüm yolcuları, hostesleri kendisine hayran bıraktıran bir yolculuk yaptık.

Storkwinkel 12 numaralı apartmanın birinci katına vardığımızda kafesinden çıkıp evi iyice bir denetledi. Mutfak, banyo, balkon, salon, yatak odası... Memnun görünüyordu.

Ertesi sabah kalktığımızda, kendisine evde yalnız kalacağını söyledim. Bundan pek memnun olmuşa benzemiyordu. Ama balkonun kapısını açık bırakacağımı, dilerse balkona çıkıp sokağı seyredebileceğini anladığında yazgısına boyun eğdi. Çok geçmeden de, Berlin yaşamının önemli bir bölümünü geçireceği bu mekânı benimsedi.

O sıralar, Berlin duvarı henüz yıkılmamıştı. Bana, resim çalışmalarım için verilen atölye ise, kentin bir ucunda, Türk mahallesi diye anılan Kreuzberg'de, duvara yaslanan, eski bir hastaneden bir sanat evine dönüştürülmüş bir yapıdaydı.

Her sabah, bir işçi gibi, evin yüz metre ötesinden kalkan otobüse biniyor, kenti bir uçtan bir uca geçip atölyeme varıyordum. Akşam paydosunda da gene aynı yoldan, aynı otobüsle geri dönüyordum. Çok geçmeden Moşe, dönüş saatimi öğrenmişti. Eğer yağmur ya da kar yoksa, balkonun korkuluğundaki uzun saksılardan birinde, çiçeklerimi incitmeden oturup beni bekliyordu. Sokağın başında beni görür görmez de hemen atlıyor, kapıyı açar açmaz bir hoş geldin miyavı çekiyordu.

O yıl, Berlin'in soğuk, gölleri donduran kışı olmadı. Yağmur yağdı, kar yağdı ama korkunç soğuklar olmadı. Bu da, ne aşırı sıcakları, ne aşırı soğukları sevmeyen

Moşe için gerçek bir talih kuşuydu. Bir başka talihi daha vardı benimle paylaştığı: Berlin'in, o çok sevdiği deniz ürünleri açısından pek zengin bir kent oluşu. Gerçekten de, gerek balıkları, gerek deniz ürünleri (sübye, ahtapot, karides, böcek ve  stakoz türleri) açısından çok zengin satış noktaları vardı Berlin'de. Aklını kaçırmaması için onlardan hiçbirine yanımda g t rmedim onu. Ama nimetlerinden benim kadar o da yararlandı. Kilo aldı. Tüyleri uzadı ve hiç olmadığı kadar parıldadı. Gözlerinin ferisi arttı ve yeni sözcükler öğrendi.

Sanırım, Berlin'de kalmaya karar verseydim bundan yakınmayacaktı. Belki, o da benim gibi, denizin yokluğunu duyuyordu. Çevredeki g ller ona göre değıldi. Yüzen ördekleri gördükçe bıyıkları titriyor, bir av k peğı gibi g le atlamak istiyor, ama son anda bunun akılsızca bir Şey olduğunu sezip, kuyruğunu sallayıp yanıma geliyordu.

On aylık Berlin yaşamında, yalnızca    serçe avladı. Onları, k   mencik balkonda nasıl tuzağına düşürdüğünü bilemiyorum. Bu katliam için benden azar  ıitti. Hattâ      s nde bir ceza aldı. Bir daha da, balkonda kanlı kuş  l s yle karşıla madım.

Bir gün  svi reli yayımcım çağırmıştı, Zürih'e gitmek gerekiyordu. Ama o lânet kente gitmek istemiyordum. Ne zaman Zürih'e gitsem, bir yakınım ölmüştür. Ama yayımcıma göre gitmek zorundaydım. Radyo ve TV'da bir söyleşi yapmam gerekiyordu.

Kapı komşum, Amerikalı yazar Raymond Federmann, “Eğer Moşe’yi düşünüyorsan, onu bize bırakabilirsin. Esther’in kedilerle arası çok iyidir” dedi.

Moşe’yi onlara emanet edip istemeye istemeye Zürih’in yolunu tuttum. Ama içim içime sığmıyordu. Her an bir kötü haber alacak duygusu içindeydim. İkinci akşam Raymond’a telefon ettim. “Seninki çok huysuz, dedi. Gündüzleri, senin dairene bırakıyoruz. Balkona çıkıp seni bekliyor. Ama geceleri çok huysuz.”

“Merak etme yarın geliyorum” dedim. Radyo ve TV söyleşilerine boş verip ertesi gün dönmeye karar verdim.

Binbir güçlkle, Berlin’e uçan işgal kuvvetlerinden birinin uçağında bir yer buldum. (Duvar yıkılmadan, Berlin’e yalnız işgal kuvvetlerinin uçakları uçabiliyordu.) Berlin’de beni bekleyen bir kedi olmasaydı, ne o havayollarını seçerdim, ne de onların uçağa binmeden yönelttikleri binbir soruya yanıt verirdim. Bana, Berlin’de yaşadığım halde neden sorularına Almanca yanıt vermediğimi soran güvenlik görevlisi orospuya, Fransızcayla “*putain*” dedim. O da beni güvenlik gerekçesiyle donuma değin soydu. Yapacak hiçbir şeyim yoktu. Ya onların uçağına binmeyecektim, ya da beni soymalarına izin verecektim. İzin verdim. İster istemez izin verdim. Çünkü beni sabırsızlıkla bekleyen biri vardı Berlin’de. Bir buçuk saat sonra Berlin’de evimdeydim. Kendi kapımı açmadan, Federmann’ın kapısını çaldım. Beni görünce şaşırmadı. Yalnızca, “Biliyor musun, Sam ölmüş” dedi. Federmann, Beckett’in yakın dostuydu, ona Sam, derdi.

“Ne zaman?” dedim.

“Az önce telefon ettiler Paris’ten, dedi. Birkaç saat olmuş.”

“Demek öldü, dedim. Peki Moşe, o ne cehennemde?”

“O evinde, dedi. Seni bekliyor.”

“Şampanyayı buz kovaşına koy, dedim. Birazdan geleceğim. Sam için içmemiz gerek.”

Moşe, uzun yaşamı boyunca yalnız ülke içinde ve dışında yolculuklar yapmadı. O, aynı zamanda, önemli tarihsel olayların da tanığı oldu. 12 Eylül, Bodrumda üç aylık bir yavruyken yaşamıştı. Hiç unutmam, bir gece yarısı kapımız dipçiklendiğinde, benden çok korkan, kaçacak delik arayan oydu. Bu nedenle olsa gerek, yaşamı boyunca ne zaman üniformalı birini görse kaçacak delik aramıştır.

Berlin duvarının yıkılışına, dolayısıyla dünya siyaset tarihinde bir dönemin kapanışına da benim yanıbaşında tanıklık etmiştir.

Berlin dönüşünden sonra, ister tarihsel deyin, ister talihsel, birtakım “özel” olayların sonucunda Moşe’dan ayrılmak zorunda kaldım. Onu, on iki yaşındayken doğurtan sonra benim ellerime bırakan kızıma teslim ettim. İkisi de yeterince büyümüşlerdi. Birbirlerini anlayabilir, birbirlerine yoldaşlık edebilirlerdi.

Zaman zaman, elim dolu ziyaretine gidiyordum. Kimi zaman da o, bana misafirliğe geliyordu.

Ölümünden iki gün önce gördüm onu. Çökmüştü. Bir deri bir kemik kalmıştı. Artık temizliğini yapamıyordu. Gene de, beni görünce (ya da kokumu alınca) oturduğum kanepeye zıplamış, gönülsüzce de olsa elimi yalamaya çalışmıştı.

Bu sözcükleri yazarken, sağ elimin o işe yaramaz sandığım serçe parmağı öylesine sızlıyor ki, acısı tâ yüreğime vuruyor.

Şubat 2003

Bu kitapta anılar var.
Öyküler var. Denemeler var.
Eski günler, yeni geceler var.
İnsanlar var. Hayvanlar var.
Hayvana dönüşmüş insanlar var.
Doğu var. Batı var.
Kısacası ölüm ve yaşam var.

ISBN: 978-975-570-725-9

9 789755 707259

12 TL

www.selyayincilik.com
www.twitter.com/selyayincilik
www.facebook.com/SelYayincilik